

J. v. Vondels Hierusalem verwoest : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/36962>

J. v. VONDELS

HIER VSALEM VERWOEST.

TREURSPEL.

Siet uw Huis wort u woest gelaten.

AMSTERDAM Gedrukt by Paulus Matthysz.

Voor Dirk Cornelisz. Hout-haeck, Boeckverkooper op de Nieuwe
zyds Kolck, Anno 1642.

Aen myn Broeder
Op het
T R E U R S P E L
der J O O D E N .

K L I N K K E R T .

Euripides die heeft d'aenschouwers langh voorbenen
Ten ooggen eenen vloed van Peerlen nitgedrukt,
Als Hecuba bedroeft mit haren throon gerukt
Beschreyde Troyens val met zuchten en met steenen:

Maer ghy, o Broeder der Hierosolymitanen
Droeft Treurspel ons vernieuwt, en klaeghelyke moerd,
Hoe deerlyk Titus heeft Ierusalem verstoort:
Om wien de vyand zich niet spenen kost van tranen.

Een wreed Barbarisch hert moet scrikken als 't verstaet
Hoe Sions Heerlykheid, en pracht te gronde gaet:
Hoe Salomons gebouw met zyn vergulde daken,

De maghtigste Pilaer van 't vruchtbaer Ioodsche land
Is omgeworpen: hoe eens Moeders eygen hand
Haar teeder kind uit nood gaet tot spys offer maken.

Guilhelmus Vondelius.

SEEDERT dat de Jooden hare gronwelen en Zonden, begaen in het dooden en vervolgen der Propheten, hadden opgehoopt met het onmenschelyk bloed vergieten en mishandelen des onschuldigen Lams, en andre vrome Heyligen Gods: zoo heeft haer verdoemenisse niet gestapen. want Florus, die naemaels vande Kaizer Nero was gestelt als Landvooghd oover Judea, onstak met zyn inslokkende gierigheide en onverdraeghtyke wreedheid den brand van tweespart: waer van veele jammerlyke bevoerten en bloedige slachtingen tusschen Jooden en Romeynen langhs hoe meer zyn onstaen, Zoo dat eindlyk de Kaizer veroorzaekt was Vespasaen, als Veldooverste oover het Syrische krygsvolk, derwaerts te Zenden: die vergezelschapt met Zynen Zoone, Jotapata daer Josephus gevangen wierd, en voorts het Joodische land met meest alle de omliggende plaetsen vermeerstert, en Ierusalem bezet hebbende, tydinge kreegh hoe nae Neroos rampzalige dood, Galbaen Otho omgekoomen weezende, Vitellius het gebied tot Zich getrokken hadde: waerom de Roomsche Hoofsaluyden hem drongen het Kaizerdom te aenveerden en derwaerts te trecken, gelyk hy ook dede, latende Titus de volendinge van het aengevangen oorloogh bevoelen. Ondertusschen was het te Ierusalem Zoo verre gekoomen datze als in slaghoorde in dry rotten wyandelyk gedeylt stonden, te wooten: de Zeeloters, die Eleazar aenbingen, hadden den Tempel, Iohannes het onderste, en Simon Giore Zoon het opperste deel der Stad in. Titus hier van verwitticht heeft deeze gelegenheid waer genoomen, en in het 72. nae Christus geboorte, welk is het tweede jaer van Vespasaens Ryke, op den 14. en vande maend April, als de Jooden haer Paeschfeest vierden, de Stad met Zyn Ruiterye berent beleegert, en cerlange nae veel gehouden schermuselingen en gedane stormen met een muur in dry dagen tyds bezet en bestoten: waerop gevolght is een onlydelyke hongersnood, die de burgerlyke beroerten deede aengroeyen, en ontallyke menschen versmachtten: Zoo datze genoodzaekt waren de doode lichamen oover Stads muuren inde grachten te worpen, ja een Eedel Ioffrouwwe spyze van haer onnoozel kind most bereyden. De thiende dagh van Oegstmaend wierd het vuur inde Tempel gesteken, daer een onmenschelyke slachtingh gebeurde, en alle Priesterlyke gebouwen af branden. En hoewel de Kaizer hun waek hulde aenbood, en haer beloofde in genade op te neemen Zoo zy haer goedwilligh oover gaven: nochtans volherden zy inde voor gaende halfstarigheid tot dat ten lesten op de achtste dag van Herbstmaend de ooverstad gewonnen, en alles in vuur en bloed wierd gestelt. Nae de ooverwinninge ontbrak het den Roomschen Soldaeten aen geenderhande moerwil en wreedheid oover de verwonnene te pleegen. Titus de schuldige nae haer verdiendste gestraft en Zeeven hondert jongelingen sterk van lichaem tot het aenstaende Zeegeseest, dat hy te Roome dacht te houden, mit gezondert hebbende, bedankte Zyn Kryghsluyden voor haer dapperheid inde stryd betoont, verplichte haer manhaftigheid met den verkreegen roofen eerlyke ampten, en offerde, dankbaerlyk op de heylige plaetse des Tempels Zyn Gooden. Daer nae stelde hy Terentius Ruffus tot Ooverste van Zyn thiende bende, die hy tot bezettinge liet vande verwoeste Stad, en vertrsk met het gansche leeger en de gevangenen. En dewyl de geschichtboeken melden dat Simeon Christenbisschop met Zyn heylige vergaderinge, volgens het omfangen Godlyk antwoord, van Ierusalem te Pella vluchte, en als

HET INHOUD.

en als *Iudea* wat in *ruste* was weeder te *Ierusalem* metter woon quam: Zoo hebben wy, om ons geheel werk *Christelyker* wyze te verklaren, en alles leerlyk voor oogen te stellen, verziert, dat by met *Zyne* weederkeerende als het leeger juist vertrokken was, en de verwoeste *Stad* bezichtigende: hun de *Engel Gabriël*, met een *Heemelsche* klaerheid aengedaen, verschoyn, die hen luiden volkomenlyk om smit de oorzaaken vanden val en ondergangh des *Joodischen* volx, met meer omstandigheeden die daer aen vast zyn. Daer hebby het kort inhoud van ons treurspel, gewoomen uit *Iosephus* 2. 3. 4. 5. 6. en 7. en *Egesippus* 2. 3. 4. en 5. en *Eusebius* 2. en 3. en *Carions* 3. boek, en uit meer andere Schryvers. Het tooneel is op rondom en ontrent de vermoeste plaetsen daer het *Kryghsvolk* leegert, en *Ierusalem* gestaen heeft.

DE TREURSPEELDERS SYN DEEZE:

Iosephus, een dapper Voorvechter der Jooden.

Titus de Kaizer.

Librarius Rothmceester.

De Rey van Roomsche Soldaeten.

De Dochter *Sion*.

De Rey van Staet *Iuffren*.

De Rey van *Joodsche* Vrouwen.

De Rey van *Joodinnen* in't algemeen.

Phineas Priester.

De Rey van *Priesteren*.

Terentius Hopman.

Fronto Drossaert.

Simeon Biffchop van *Jerusalem*.

De Rey van *Christenen*.

Gabriel een *Engel*.

HIERVSALEM

VERWOEST.

TREURSPEL

DE EERSTE HANDEL.

JOSEPHUS.

E Wraeke Gods in't eynde alz
eens raekt op de beenen,
Ziet vuur, noch water aen, noch y-
zer, stael, noch steenen,
Maer wroet al voort, en vind ter
weerd niet zoo zoet
Als der Godloozen merch, en 't snoo
verbasterd bloed:
Vergeefs hy zich beschanft die
droomt haer uit te sluiten,
Te spade bolwerkt hy die haer ge-
weldt wil sluiten,

Om zunft hy met een diepte haer af te snyden tracht
Die aertzelt noch om schans, om bolwerk, noch om gracht:
Scherprechterse al te streng! wie zou, ja moet niet vreezen
De stramen van uw roede, uw zweep, en taeye peezen,
Waer mee' gy gaet te keer, en't vel stroopt vande rugh
Des geens, die Goddeloos den zonden welfde een brugh.
Ghy hebt Jerusalem haer strengheidt moogen voelen,
Als gy haers gramschaps gloed met 't purper moest verkoelen

HIERUSALEM VERWOEST.

Dat van uw lenden droop, en langhs uw boezem zEEP,
 Als u van pyn en smerte een hertvangh 't hert beneep.
 Ach lyden! lyden ach! ik moet afdwa'en en droogen
 Myn aenzicht steeds aen vocht van myn bekreeten oogen,
 Wanneerme in't wecke breyn een waessem dik opschiet,
 Uyt myn beklemt gemoed geperst van groot verdriet,
 Verdriet, dat voor een dood my pynt met duyzend dooden
 Zoo vaek ik my verbeelde het treurspel van de Jooden.

Verryft o Daniel! en roert uw kouwd gebeent',
 Die in uw ziel voor lange hebt onzen val beweent,
 Als ghy man Gods! zo diep ginght in d'afgronden vissen,
 En waden inde zee van Gods geheimenissen:
 Komt troost d'ontschaekte maeghd van Sion afgetreurt,
 Want zoo ghy 't hebt gespeld, zoo viel haer 't loth te beurt:
 Komt wascht haer tranen af want yfelyk, en wanschappen
 Gaept haer verwoestingh nu, en dreycht te blyven gapen.

Wy zynder eens geweest, met Juda is 't gedaen,
 En Sions grondtvest grynst mismaekt den Hemel aen:
 Des Heeren heylighdom ach! ach! 't gaetme aen de zinnen,
 Ter hellen neergezakt is met zyn hooge tinnen.
 Helaes! Jerusaleem, gedoemt ten zweerde, en vyer,
 Uw hooghmoed is gedaelt, uw zonden staen u dier,
 Uw zonden staen u dier, uw hoohmoed is gevallen,
 En gy light onder 't puyt begraven van uw wallen.

Had 't avontuyr van 't loth doch te Jotapata
 Myn leven niet verschoont, als ick zoo na,
 Stond op 's doods oever, zoo gereed om te verdrenkken,
 En afgestre'en myn ziel aen 't Vaderland te schenkken;
 Zoo had ik niet gehoort hoe hemel, aerde, en zee
 Verzuchte, als Jacobs huys beweeght wierd van zyn stee:
 Fy! dat ik voor 's doods schicht zo angh was en verschrokken,
 Doen in dat gapende hol, die zweerden uytgetrokken
 My dreighden, als ik d'een met smeken noch ophiel,
 En d'ander acngreens dat hem 't hart en 't stael ontviel.

Wacrom

Waerom mackte ik myn graf niet in die afgronds kolkken,
 En liet aen't lemmer koud myn warme bloed niet stolkken?
 Waerom volghde ik niet nae myn kryghslie voorgetre'en,
 Doen van die moord ontsloop Josefhus, en noch een?
 Josefhus, die noch most in der Romeynen handen
 Te ced'ren van ons kerck zyn blaek'ren en zien branden.

't Is waer, ik sleyp geen boey, noch quyn in flaverny,
 Want daer toe 's Kaizers hert te zeer hanght over my:
 Hy viert myn hoogh geslacht, en wil met lompe kluiſt'ren
 Noch 't Koningschap in my, noch 't Priesterdome ontluiſt'ren:
 Hy weet wat wysheidt ik doorsnuffelde in myn jeughd?
 Hoe Galilea kan getuygen van myn deughd
 En vroomheidt, die hy toetste in d' uiterste benoutheit:
 Hy ziet myn jaeren aen, en eert myn statige ouwdheid:
 Dit ken ik, en 'tis waer: maer zal my zulx van druk
 Ontslaen, als ik gedenk der stammen ongeluk?
 Als ik een handvol zie van onze Abrahamyten
 Gespaert tot leyder leet haer hert te bersten kryten?
 Zoo ben ik wel ontaerd, en inden grond verzet
 Van d'yver, die myn ziel verplichte aen Moses wet:
 Maer neen, eer zy myn faem in Israel gelastert:
 Eer hou my Jacob voor zyn speelkind en zyn basterd:
 Eer lochen God 't verbond, bezeegelt als ik heefsch
 Van schreyen, d'achtste dagh besneen wierd aen myn vleefsch,
 Eer ick een mate stelle, of voor myn dood laet enden
 Den rouwe, die ik schende uyt Israels ellenden.

Light my dan noch aen 't hert zo na de droeve staet
 Van 't lieve Vaderland, hoe is dan zulken haet
 Op myn onnoozelheidt gebraect, en uytgespoogen,
 En uit myn zuiv're borst zoo veel vergifs gezoogen?
 O Zon! die zonne en mane en sterren schent haer licht,
 Die d'helsche duisternisse ontdekt met uw gezicht,
 Die d'afgrond van het meyr met d'appels van uwe oogen
 Verraed, en by den nek geveynstheidt grypt en loogen:

HIERUSALEM VERWOEST.

Ik dage u heilighlyk, en bidde u dat gy tuight
 Of ymands dreigement, of gunst myn vroomheidt buight:
 En dat uw boosheidt, die om wrack riep, gy Tyrannen?
 Die teeghen 't vaderland te keetens hield gespannen,
 My toon waer na 'swets eysch ik heb myn recht verbreukt,
 Of waer 't eenvoudigh kleed is van myn trouw gekreukt.
 Hoe dikmael naderde ik uw veel bestormde veste
 Om af te stuyten 't ramp van't algemeene beste,
 En bood uit 's Kaizers naem u hulde, en vrundschap aen,
 Helaes! maer al om zunft, het water lietmen staen,
 Men keerde hem niet om 't vuur des ondergangs te bluffchen,
 Men vloekte, en quetste my al razende ondertuffchen:
 Myn ouwd'ren levens zat, wat onderstaët de wrok,
 Of schaemt den haet zich niet? die wierpmen inden stok,
 Maer isser wel een stuk te schendigh aen te rechten
 Voor die uit Sions kerk als uit een roofflot vechten?
 Voor die, wiens dolheidt kan noch moord, noch roof verzaen?
 Voor die haer ving'ren aen't gewyde dorven slaen?
 Voor die in't heylighdom als tygerdieren brullen,
 En't hooge koor met bloed, en versche lyken vullen?
 Wat helpt! wonder is 't, hoe God zoo lange draeght
 Een boosheidt opgehoopt, daar van den Hemel waeght:
 r'Is wonder noch dat Godt haer quaed niet vroeger strafte,
 Als elk Kerkfchender dol hem als een hond aenblafte.

Hebt van verdiende loon nu oovervolle maet,
 En zwaerder weege uw straffe als uw bedreeven quaed,
 Vervloekte Simeon, Joannes twists aenblazer,
 Zeloters, Salems pest, heyloozen Eleazer,
 Die gy te gader zyt verraders van die stad
 Dien d'Hemel als zyn bruit zich uitgeleezen had:
 't Onschuldigh bloed, dat hier gestikt is in zyn wapen,
 Hou steeds uw bleek gebeente onrustigh zonder slāpen,
 En d'Echo, die in't woeste hier is de nachtegael,
 Tot wrack uw schimmen wek des nachts wel zeevenmael,

Of schepty noch de locht, en zieltooght als gevangen,
 Zoo schroeimen u het hert met gloeyendige tangen
 Of bouwe een ander hel, die, ik weet naulykx hoe,
 Gerabraekt houde u ziel, en laet geen sterven toe.

't Bouwvalligh Isr'el, nu 't vernielt is met zyn stammen,
 Door zweerdt, pest, hongersnoodt, en aengesteeken vlammen,
 De ruyter ryk van roof zyn wonden zich getroost,
 De schildtwacht afgebraekt, ontharnascht wordt verpoost,
 De stormbok blutzens moe' verpaidert wat zyn hoornen,
 En 't Roomsche veldteeken zwiert te dertel van de toornen
 Die Titus heeft verschoont, op dat noch langh na hem
 Elk weet waer Roome liet 't verwoest Jerufalem,
 De tenten zyn vol vreughds, vol juichens, en bazuinen,
 Men vlechter niet dan palm, en lauwer, om de kruinen
 Der helden te beslaen met kranffen altydt frisch,
 En rust zich ten triumph, die maer een voorspel is
 Van deeze zeegefeest, die aenstaet, daer gaet schuuren
 Te Tyber blank van stroom de Kaizerlyke muuren:
 Maer ons twaelfstammig volk, een hoopken, dat noch 't zwaerdt
 De pest, de doodt, het vuur, en d'honger heeft gespaert
 Tot allerhande smaedt, op haer triumphs geruchten
 Te deerlyk weedergalmt, en antwoordt met verzuchten,
 Hoopt treurigh klacht, op klacht, en steent zyn hert in twee,
 En is gelyk die geen die in de wilde zee
 Na schipbreuk schrylings op den mast noch 't lyf wil bergen,
 Dryft tusschen klippen heen, en ziet geen oevers nergen,
 Dryft tusschen vreeze en hoop, zwemt tusschen hoope en vrees,
 Zoo zwerft Judea nu, die vaderlooze wees:
 O Vader! haers erbermt: slaet 't aengezicht eens needer,
 Die gy de baren temt, de blixems, en t'onweeder,
 Temt's vyands razernye, en koelt, en lescht den brandt
 Die van 't woest kryghsvolk heeft geschrookt het ingewandt,
 Dat Isacx ooverschot geen ramp meer op zich lade,
 Dewyl gy 't nu beveelt der Heidenen genade.

6
HIERUSALEM VERWOEST.

TITVS de Kg'zer.

LIBRARIVS Rothmaester.

Het noodtgeheim der Goon heeft uitgediendt ten lesten :
Vermorfeldt zyn in puin de steigerende vesten,
En van 't vervloekt geslacht, zyns leevens zat en moe,
Is uitgerukt de boom tot aen den wortel toe.

Zoo Griekken afgestren, met d'uitvaert der Troyanen
Zich ter onsterfelykheid den wegh vermocht te banen,
Daer nae thien jaren sryds noch eerst een zwanger peerdt
Den brandt van't oorloog dēpt, en niet de deugdt van't zweerdt,
Wat heeft dan d'heemel tot besoldinge behouden
Daer Titus vroomheid meede is nae verdienst vergouden ?
Door wien zoo diep gegronde, en heemelhooge stadt,
Als met een oogenwenk, geblixemt is zoo plat,
Dat hy, die nae hem komt, heeft, licht'lyk af te meeten
Hoe eenen leegen val 't hoogh klimmen leerdt vergeeten :
Daer by, wat straffe hem dreighdt die d'heil'ge wetten breekt,
De majesteiten quetst, en aen den prikkel steekt.
Lof Gooden voor uw gunst, die in zoo groote allarmen
Als taeve zeen wen waert aen 's Roomschen veldtheers ermen,
Dat zyn ontscheede stael noit keerde moede en mat,
Als dronken vanden bloede, en van 't doorkerven zat :
Dat zyn gespannen peeze hy stout en onverschrokken,
Noit heeft vergeefs geloft, noch ydel ingetrokken,
Voor dit verleidt gespuis in't stof begraven lagh,
En 't ooverblyfzel droef dit droevigh schouwspel zagh.

My dunkt dat ik verneem de saem, die uitgelaten
Laet klinkken haer tromper te Roome langhs de straten:
Daer, als de vader dut, voor 't weerdste pandt bezurght,
Zy op de toornen daeldt van 's Kaizers hoogen burght,
En strekt Vespasiacn, om Titus half verleegeen,
Een boodt van deeze seeste en onverwachten zeegen.
O Hercules ! hy zwymt, by slaeuwte de gryze man,
Om dat al t'effens niet zyn vreughd uitbersten kan :
Maer als d'ontschooten verwe hy weeder heeft bekoomen,
En opschiet als een die ontwaekt uit zoete droomen.

Zyn, zeght hy, dan de Joon gefneuveldt door de deughdt
 Van 't yzer en van 't stael van ons Romeynsche jeughdt?
 En mocht dat vast Kasteel met onbeklimb're muuren,
 En Kryghslie telleloos niet langer ons verduuren?
 Zoo moogen heeden wy, met glori overla'en,
 By Cæsar sterrenwaerts nae 't huys der helden gaen:
 Zoo zaghmen eer Iuppyn toerusten om te stryden,
 En in d' ontfelde locht den Adeler beschryden,
 Van waer hy ongedreighdt dien, die hem smaedt a endeect,
 Tot polver entot gruys met zynen blixem smeet.

Recht zoo't den reuzen ging, als zy haer krachten proefden,
 En met den schouwd'ren trots de bergen opwaerts schroefden
 Na'e 's heemels zolderingh, heel yslyk aen te zien,
 Om uit vermeetel brein den Gooden 't hoeft te bi'en:
 Zoo ginght dees muiters, die uit dwaelheid ingenoomen,
 Haer kanten teegen 't Ryk van 't wyd beroemde Roomen,
 Dat steeds uitsteekt een borst met roemzucht opgevuld:
 Dat aengedane smaedt noch muiterye duldt:
 Dat strydb're Pallas, met haer speer eens te verzwikken, (ken:
 Doct zidd'ren 'sweereids kreyts, gedoodtverwt door 't verschrik-
 d'Ontzichb're en preutsch'e maeghdt, noit wapendragens moe',
 Ik zie zy lonkt op my, my dunkt zy knikt my toe,
 Aen 't schudden van 't helmet, aen 'tzwaejen van haer pluimen,
 Uit blyfchap, dat ik doe haer heyl'ge troonen ruimen
 Een weederspanningh aes, dat uit vervloekte nydt
 Haer kroon en zeetel had ontluiftert, en ontwyd:
 Zy draed een heemelkloot, en ooverstaert haer helden
 Die zy vergoode, om datze haer lyf, en leeven stelden
 Voor 't schaekken van haer eere: haer hert bekommert, bernt
 Uit dankbaerheid, om my te plaetzen in 't gesternt':
 Wydtheerschende Goodin! waer zuldy Titus zetten?
 Die met uws vyands brein, en bloedt zyn harnasch smetten,
 Doen met geheeven erm hy 't yzer knerffen dee',
 En kloof door stalen helm hem 't bekkeneel in twee,

HIERUSALEM VERWOEST.

Dat hy gefneuveldt, viel uit steegelreep, en zadel,
 Die ons braveeren wou met zynen basterdt adel?
 Help Jupiter! hoe wordt myn ziel van vreughdt geperst,
 Wanneer 't geheughnis van 't verle'en myn geest ververfcht,
 Als myn gedachten zyn met malen ooverladen
 Van deezes rechterhands onvergeleeken daden,
 Waer door ik meenighmael 's doodts daggesteek ontgingh,
 Geduurende het tempeest van dees beleegeringh.
 Als weerloos ik, om stadts geleegentheid t'ontblooten,
 Eer ik myn leeger sloegh, quam trots voor uitgestooten,
 Gevolght van zeflighmael thien ridders op den draf,
 Ziet een verborgen lage, ontrent Heleenen graf, (gen,
 Haer schoonst' ziende, onverwacht my heeft op 't lyf gespron-
 En vanden schoonsten hoop Ryxed'len afgedrongen:
 De vyandt dreightme aen d'een, de stad aen d'ander zy,
 Wat gaet de Veldtheer aen? de noodt eifcht dat hy stry:
 De fabel girst van le'er, als koolen d'oogen branden,
 Als worstelende hy breekt door 't midden der vyanden:
 Recht als de leeuw (wanneer de jagers op haer luim
 Opdond'ren als hy is omcingeldt op het ruim)
 Zich vindende benaeuw't, versmaect der winden snorken,
 Worpt vonkken uit 't gezicht, ziet knodtzen aen, noch vorken,
 Laet d'achterkiezen zien, bruldt met beschuimde muil,
 En stuift door 't lompe tuigh met eyffelyk gehuil:
 Zoo red zich Titus ook, of d'haet hem schoon terwylen
 Groet met een hagelbuy van uitgelaten pylen:
 Als of in 's afgronds poel hy met den Peleaen
 Gedoopt was, om ter noodt de wonden te versma'en:
 Als of de schildtknaep van Juppyn, door dondervlagen,
 Door hagel, windt, en storm, is wel gewoon te dragen
 Den blixem, die vack scheurt de rotzen gul van 't schuim,
 Terwyl hy schadeloos verzenght noch schacht, noch pluim.
 Ben ik die Kryghsgodt niet? die groeyende inde wapen,
 Antonia den borgh, terwyl de Jooden slapen,

Beklim , en dryfze in 't Koor van haer gewyde plaets ?
 En groet met veldtgefchrey den koets des dageraeds ?
 Heeft niet dees rechterhandt, den onderaerdtfchen ryken
 Met twalef fchichten, toegezonden zoo veel lyken ?
 Maer waer toe monfter ik myn deughden altemaet ?
 Laet tuigen van myn deughdt die fchaerden van myn ftael :
 Laet tuigen van myn deughdt zoo veel gebrooken lanffen :
 Laet tuigen van myn deughdt die neergesteege tranffen :
 Laet tuigen van myn deughdt dat kerkhof bangh van doon :
 Laet tuigen van myn deughdt die naklangh droef van toon :
 Laet tuigen van myn deughdt die opgegraven straten :
 Laet tuigen van myn deughdt de roof van myn soldaten :
 Laet tuigen van myn deughdt de fmook, het puin, het vycr ,
 En d'Adeler, die zweeft in 't veldt van ons banier :
 Laet tuigen van myn deughdt dees gapende querzuuren,
 Eerteekens, die ik kreegh in 't stormen op de muuren.

Libra. Aertzveldheer, wie ontkennt, wie roept niet uit, dat gy,
 Als 't kleevende fement van deeze Monarchy
 Den grondtvest t' zamen houdt ? die anders licht mocht zakken
 En fcheuren, oovermids zy met te zware pakken
 Van Ryken gaer gestouwt ondraegh'lyk is verla'en,
 Wie ziet niet dat gy aerdt nae die Vespasiaen ,
 Die ons 't gezicht uitsteekt met 't weerlicht van zyn kroonen ?
 Zyn gulde fcepters ftroit, en doolt in al de troonen
 Die voor hem oopen ftaen, van 't helder dagende ooft,
 Tot daer de poft van 't licht vermoeit in fchaeuw verpooft ?
 O spruit ! die antwoordt dien, waer uit gy zyt gefprooten,
 Wat zyn zoo heerlyk hier wel treflyk opgefchooten
 De telgen van uw deughdt, in fpyt van kryghs tempeeft :
 Wat is uw bloeyzel ons een zoete vreughdt geweest ,
 Een zoete vreught geweest uw bloeyzel, dat van booven
 Gezeegent, gaet het Ryk een Ryken oeght belooven :
 Gezalight is die 't ziet, maer zaliger die tydt
 Wanneer na 't zwanger gaen de vrucht tot rypheidt dydt.

HIERUSALEM VERWOEST.

Hoe dikmael hebben wy hoplieden met ons allen,
 Als gy in't harnasch blonkt, gereedt om op de wallen
 Voor op te klimmen, u al smeekende gebeen:
 Hoe nu doorluchtigh Vorst? hoe nu, waer wildy heen?
 U wagen op den muur? voorbarigh in 't opsteig'ren?
 Dat dulden wy geensins, dat 'styd als wy't u weig'ren,
 Wiens leeven buiten scha kan slyten van 't gemeen,
 't Gemeen, wiens troost en heil hanght aen uw heil alleen:
 Vaek een vervloogen punt kan d'aldervroomste ook letten:
 Dus wilt uw ziel zoo licht niet inde waeghschael zetten,
 Dat gy d'ondankbare aerdt bebloedt mocht spreuk'len roodt,
 En dit boosaerdigh volk doenjuichen in uw doodt:
 Als 't met d'hooftpylaer, en den Atlas neer te vellen
 't Roomsch Capitolium verzingen zaght ter hellen:
 Weert Heemel! weert dien val: en met wat reens beleedt
 Zou voor uws vaders troon onze onschuldt zyn bekleedt:
 Verschoont ons dan in u, o Prince goedertieren,
 Uw deught bralt op den toutz ghy mooght met eeren vieren.

Titus. Sieract myns Ridderfchaps, uw zorge, uw wakkerheid
 Voor 't heir, voor 's Kaizers heil, die zyn als ingehaidt
 In't middelpunt myns ziel: myn noodthulp, 't is zoo verre
 Dat ik't sla inde windt, dat eer de morgensterre
 Opduykende uit de zee, eer klaerder glans aenbrek,
 Haer vlechtsnoer weig'ren zal haer tuiten zilverbleek:
 Eer zal de friffche dauw aflaten van de drupp'len
 Op nucht're kruyden, die ververfcht van blyfchap hupp'len,
 Eer 't onvergolde blyft, of eer ik 't loon ontruk
 Hem, die lidteekken brengh van eenigh heldenstuk.
 Een Maerschalk die te vrek, en traegh is in 't vergelden
 Blufcht uit de dapperheid van d'onverschrokken Helden:
 En wy Monarchen zelve, op hoop van ryken buit,
 Om purper fyn van draedt en fcepters trekken uit,
 Gaen ploegen woefte zeen, en ongebaende fteenen:
 Vermeest'ren 't uitheemfch volk, dat aerzelt voor ons heenen:

Zoo prikkelt ons een lust, om onbeheerscht alleen
 Gelyk Juppyn om hoogh te dond ren hier beneen.

Libra. Indien uws hoogheids ziel schiep ergens haer genoegen
 Uit dienften, die misschien wy u verplicht opdroegen:
 Of isser yet verschuldt, hoewel een goedt Soldaet
 Met eeden aen zyn heer al naeu verbonden staet,
 Duldt, dat ik op uw deughdt myn bloodigheid magh enten:
 Waer gy 't verheemelt gaet uitspannen van uw tenten;
 Duldt, dat de lommer my van uw laurieren dek,
 Waer gy den vyandt vecght het lemmer door den nek:
 Waer uwen stormbok dreight met zyn metalen hoornen
 Te mortelen den voet, en borstweer vande toornen:
 Ik droom om geen soudy noch andren palm als dit,
 Dat my het stof bekruyze als gy te peerde zit.
 De kryghslic zyn in een gelukkige eeuw geschapen
 Als haren hoofdman bromt en uitsteekt in zyn wapen,
 Dat helpt haer bloodt aen't zi en, en stookt zyn krachten op,
 Dat het zyn schuim opwerpt uit eenen vollen krop,
 En schielyk ooverzwalpt: laet zyn ontsteldtheit merken
 Hoe zeer men 't dwingen wil in zyn bestemde perken.
 Dat 's d'oorzaak eer van Mars! dat ons Romeynsche jeughdt
 d'Hoofdslapen u omvlecht, en roemt dat door uw deught
 Deeze Hydra light gedemt, geschroeit, en omgekoomen,
 Die een Alcides eifchte, en Hercules van Roomen.
 Dien Typhon is gekneust, die reutelt noch van spyt,
 En zwavel, vuur, en smook uit zyn neusgaten smyt.
 Zoo oit ons Ridderfchap hadt schoone buitekanffen
 Doen Hannibal ontvloodt: een hertvangh 't groot Numanffen,
 En 't ouwdt Carthago smeet ter aerden na veel twist',
 Dat van ons Scipions elk een te spreken wilt':
 Zoo oit ons kryghsvolk klom gelukkigh oover d'Alpen
 Zoo wydt de Rhy n zyn strandt gaet weerzyds ooverzwalpen:
 Passeerde als in slaghoorde het Pyreneesch geberght':
 Daer Vrankryk Caësar bracht de sleutels ongeverght:

Bedwongh

HIERUSALEM VERWOEST.

Bedwongh van weereldt afgeschoovene Brittoenen
 Den Roomschen Tyber met haer manschap te verzoenen:
 Of, om te lesschen uit het smooken vande brandt,
 Die van dees Monarchie ontstak het ingewandt,
 Pompejus ruimen de' de velden van Pharfalien:
 En opdroegh Cæsar de vooghdye van Italien:
 Zoo, zegge ik Ridder oit opgeeven dorst zoo breedt,
 Om dat hy onder zoo beroemden Veldtheer streedt:
 Noch geeven wy 't niet op: noch Titus derf niet wyken
 Zoo Cæsar zyn tropheen met hem wil vergelyken.

Titus. Dat Cæsar Cæsar is, die heir op heir verstroyt,
 In 't leest dees Monarchie heeft tot den top voltoit,
 Voltoit, dat by aldien mocht Romulus verryzen
 Hy zyn vergode ziel zou met verwond'ren spyzen:
 Daer waeght de weereldt af, zoo wydt den Heemel blaauwt,
 En valt de Faem hierom d'aerdtboodem te benaauwt:
 Maer 't is geen minder kunst 't gewelf van zoo veel Ryken
 Te houden in een knoop, en gaer te houwelyken,
 Als 't is te ryzen doen een glori, die zoo bromt,
 Dat 't aerdtryk voor haer neight, en zynen rugge kromt.

Libra. Dat bleek wel hoe vergeefs de dappere Alexander
 De Rykken schaekelde als een keeten aen ma lk ander,
 Doen, als hy nauwlyx dronk een slaepdrank aen 't vergift,
 Zyn purperen gewaecht in vieren wierdt geschift:
 Daer lagh de prael in d'asch. Monarchen gaet oorloogen,
 Uw vyanden ontzeght, en ziet haer onder ooggen,
 Bestootze, en ooverwintze, en vatze by de kraegh,
 Half leevende, of heel doot, en vierdt haer onderlaegh:
 Ziet waer toe dienen zal uw grootsheidt opgeblazen,
 Die al den ommeloop des weerelds kan verbazen,
 Als uw nazaten slap, verwyft en achteloos,
 Zoo dier verkreegen pandt verslenssen voor altoos.
 Wordt Titus dan vergeefs gedankt van zyn voorzaten,
 Die hem vertrouwden, en 't Ryk hebben nagelaten,

Om dat hy 't hoofdt ophoudt van deeze Monarchy ,
 Die onlangs scheen geneight ten val door muitery ?
 Ziet hoe verleegeu zy 't hoofdt in haer schelp ophalen
 Die waenden ons den tol met muiten te betalen :
 Ziet hoe als in uw schoot 't ontzagh wordt opgequeekt,
 Hoe 't al voor u verschrikt, en yligh 't mes op steekt

Titus. Dees wraek by ons zoo versch goeoffend oover 't muiten,
 Ontwyfelyk zal veel ramps van onze staect afftuiten,
 En d'onverwelklyke eere, en prys hier in behaeldt
 Werdt door 's tyds nydigheid, noch ouderdom bepaeldt :
 Die gloeit ons om het hert, dat schynt van vreught te zwellen :
 Maer als wy weederom ons helden oovertellen,
 En mym'ren inde rol der geener welk zoo zuur
 Geduurende het beleggh de' sneu'len 't avonthuur :
 Dan loopt al myn gewin vermids 't verlies verlooren ,
 Om dat ik missen moet die Ridd'ren welgebooren.
 Nicanor; and'ren erm uws Maerschalx ! waer zyt gy
 Die een geveedert hout de' slipp'ren aen myn zy' ?
 Sabinus, Juliaen, en meer ter doodt gewonden
 Wiens geest in 't stryden van 's lyfs kerker is ontbonden ?
 Wat is 't ? of ten triumph uw Veldtheer ooverschieet
 Als uw gedachtenis hem 't hert roert met verdriet ?
 Wat is 't ? of zynen roem den waessem breekt der wolken ?
 Als hy u vallen 't bloedt ziet uit uw lenden stolken ?
 Wat is 't ? of waer toe strekt. *Lib.* zacht , zacht , doorluchtigh
 Uw zelf genadigh zyt, en quetst uw edel borst (Vorst,
 Niet met 't vergiffigh punt van zoo onnutten rouwe.

Titus. Zyn dan geen tranen weerdt die Ridd'ren zoo getrouwe ?

Libra. Doen zy gesneuvelt zyn, wie heester niet getreurt ?
 Doch om dat vande Goon haer viel dit loth te beurt ,
 En 't avonthuur des kryghs, 't welk zomtyds lust te schempen,
 In 't sparen vande minste, en d'aldervroomst' te dempen ,
 Haer leeven stelde een maet : zoo moeten wy nochtans
 Daerom bezwalkken niet met rouw den schoonen glans

Van d'overwinningh, die den Heemel ons wou schencken
 Maer peinzen, zoo uw tonge ons vaeken de' gedenkken,
 Eer wy aen 't stormen kloek gehert door uw vermaen
 Als leeuwen haren roof den vyandt randen aen:
 Dat die gesternde tent die van Hyacinten schimmert,
 En als een speelhof is doorluchtigh opgetimmert,
 Geherberghet in haer schoot de zielen houdt, der geen
 Die voor het vaderlandt hier vielen afgestreen:
 Terwyl op 't gulle bedt de bloode, klein van waerde,
 Gaet zenden zynen geest met 't vuile lyk na d'aerde.

Titus. Dat matight mynen druk, en trooft my, dat ik voel
 Myn eerste blyfchap weer bezitten 's herten stoel.

Libra. Als eenigh hooftman stort zyn bloedt, en ook zyn leeven,
 Betaelt hy 't geene hy was zyn Veldtheer schuldigh bleeven,
 Gebleeven schuldigh aen zyn Veldtheer, en 't gemeen,
 Als hy haer lyf en ziel opdroegh met heilige e'en:
 En wie rechtshapen, zoude eens weig'ren uit te rekken
 Zyn Zeen'wen, 't knaekkebeen, zyn gorgel, en zyn neckken,
 Al had de vyandt 't mes geheeven met 't geveft,
 Als hy zich off 'ren mocht aen 't algemeene best.

Titus. Van ouwds een goedt Romein dat hielt voor eenen zeegen
 Wanneer de vyand hem quam kitt'len met den deegen.

Libra. Niet waer? ô zoon van Mars! betuight niet ons gemoedt
 d'Onsterflyke eer te zyn het alderhooghste goedt:
 Was dit die schoone niet, daer al de geen om dansten,
 Die met haer vleesch en been het Kaizerryk beschansten,
 Sint dat ons grondtvest eerst van Romulus geheit
 Wierdt dierbaer in 't sement van menschen bloedt geleit?
 Laet Mars bevoolen dan zoo glorioze zielen,
 Die hy vergoodet heeft als haer gebeenten vielen,
 En denkt om uw triumph. *Tit.* Ik wil, ik wil voortaan
 Bestieren wat zigh rept, en tuimelt onder maen,
 En latenze in haer feest die heldisch opgeklommen,
 Beslaen de dorpels van der Gooden heilighdommen.

Ghy Geeften, vaert dan wel, die booven op ons wacht,
 En nu zoo spytigh steekt op 's Kaizers prael en pracht,
 Om dat u Roome krimt zoo klein in 't oog van verre,
 Zoo krimt ons wederom uw aldergrootste sterre:
 Dus lacht niet al te scheets op 't spis van uw gewelf:
 Uw veerheit mindert niet ons grootheid in zich zelf.
 En of gy Cæsar vondt zoo wilt hem doch verklaren
 Wat zweet het Titus kost zyn scepters te bewaren:
 Op dat hy uitsteeke eens zyn blinkkende aengezicht,
 En groet zyn nazaet die zoo trotz te velde light,
 En moedigh heeft gekneust d'halfsterrigheidt der Jooden,
 Die eer zyn tollē 't goudt zoo ongeweigert booden:
 Maer korts haer ouwde luim in 't brein gesteegeen quam,
 Als of met zyn vertrek 't gebiedt een einde nam.
 Maer ghy myn Ridd'ren, en myn afgestre'en soldaten,
 Die 't avonthuur des kryghs heeft ten triumph gelaten,
 Na dat de daeken zyn gescheurt, gebrandt, geblaekt,
 Die eer Pompejus zweerdts ons chynsbaer had gemaekt:
 Die ghy noch 't versche bloedt moet van uw wonden veegen,
 Ik wil elx daden mildt, en dankbaer ooverweegen,
 En stroyen onder 't heir halsbanden styf van goudt,
 Muurkroonen met gesteente, en peerlen opgebouwt:
 De strydbaerste inden storm en d'uitgeleezen, zullen
 Opsteig'ren na verdienste, en leedige ampten vullen.
 Ook wil ik 't outaer op het statighste beslaen,
 En met een dankb're ziel het offer steeken aen,
 En heil'gen 't ingewandt gerooft, en opgezooden
 Der heiligheeden Reye, en Godtheit van de Gooden
 Die 't Capitolium bewaeken vande Stadt
 Die in triumphen graeft, en al de weerldt mat,
 En wordt geliefkoost van het noodtloth aller dingen:
 En dreight ten Heemel met opsteig'ren in te dringen.
 Die Godtheid, door wiens gunst ons jonge manschap ryp,
 Die onze speeren smeert, ons stalen deegens slypt,

HIERUSALEM VERWOEST.

Ons steekvry kolders gespt, en voe'rt ons beukelaren,
Knik gunstigh 't ongel toe, dat op gewyde altaren
Zal d'heil'ge vlammen voen, juist op die plaetze, daer
Dit volk zyn Godsdienst heeft gepleeght zoo meenigh jaer.

Rey van Roomsche Soldaten.

Sta by Olimp'sche Worstelaers
Die eertyds hadt zoo veel gebaers
Om dat ghy 't stof beweeghden,
En 't zweet van 't aanzicht veeghden:
Wanneer in 't afgetuinde rondt,
In 't worst'len ghy geen weerga vondt,
En voor dit lief bedryven
Droeght kranffen van Olyven.
En steeght op uw triumphkoets hoog,
Daer al de Griexsche jeughdt voor boogh,
En die voorheenen liepen
IO triumphie riepen:
Komt monstert uw bekroozen vel,
Uw boerterye, en kinderspel
By 't leeven dat wy voeren
In dollen kryghs rumoeren.
Komt leert van ons een leeger slaen,
En trekken d'ys'ren handtschoen aen.
Ziet hoe ons stael verbolgen
Het roode zweet doet volgen.
Ziet onze ooghappels als een vyer
Eens branden, om den lauwerier
Te plukken groen van bladen
Langhs ongebaende paden.
Al sneuvelt meenigh heldt terwyl,
Die was aen 's Kaizers hof eenstyl,
De vroomheid van ons allen
Stut al wat dreight te vallen.

In 't bedt van eerē valt den doon
 Onsterffelyke lof tot loon,
 En Mars jond dat zyn schimmen
 Van mondt ten Heemel klimmen.

Dus is ons 't oorloogh geen verdriet:
 Noch achten 't leeven dierbaer niet.
 Wy pronkken met ons wonden,
 En pylen toegezonden.

Wy vlien het troet'len van 't gemak.
 Den blaeuwen heemel is ons dak.
 Op 't vlakke veldt wy slapen,
 En sluim'ren inde wapen.

Schoon d'opgesteeken moordtrompet
 Zomtyds ons zoete rust belet,
 Wy aerf'len voor geen dreigen,
 Want dit 's den Kryghsman eigen.

Als onzen Veldtheer rept een woordt,
 Het slaet gelyk een blixem voort,
 En 't helpt van bende aen bende
 't Gantsch leegher oover ende.

Is 't vreemdt dat ons tropheen ten toon
 Dan inde Kerken vande Goon,
 En vendels opgehangen
 Afzwieren van haer stangen?

Is 't vreemdt dat Titus houdt in dwangh
 Het oosten, en den ondergangh?
 Dat hy uitzendt zyn stralen
 Aen 's weerels leste palen?

Is 't wonder dat ook 't Joods geslacht
 Van Roome gantsch is t'onderbracht?
 En dat wy Salems necken
 Nu met ons zoolen dekken?

Hoe vreughdtryk groeit nu Titus geest:
 Hoe viert hy nu zyn zeegefeest:

HIERUSALEM VERWOEST.

Hoe zacht na al dat flaven
Doen ons zyn milde gaven.

Hoe ruiterlyk deift hy den buit
En roofaen zyn soldaten uit ,
Wie zaght oit van zyn dagen
Het goudt zoo afgeslagen.

Al 't kunstwerk dat oit sleipen kon
't Prat Solyma van Babylon,
Al watze om preuts te pralen,
Van Tyrusmerkt liet halen :

Schaerlaken, purper, fyn en e'el,
Arabifch wierook, en kanneel,
Haer schatten allenthalven
Nu ons quetzuuren zalven.

Dat trooft noch cen flux krygsmans hert,
En leert vergeeten al zyn smert,
Die hy oit most bezuuren
In 't stormen op de muuren.

O Maarschalk voor ons veel te mildt,
Nu scheept u leegers waer ghy wildt ,
Waer ymandt opsteekt d'ooren,
En wekt des Kaizers tooren.

Al woudy by den Indiaen ,
Aen Indus oever drenken
Uwe henghften, mat van 't hygen,
Van open af te stygen :

Of wildy daer de zon verbaest
't Gediert wykt, dat van honger raest :
Daer op de Noorder wagen
De Winter wordt gedragen :

Of Westwaerts, daer het Heemelsch vuur
Braedt d'Iber, onze nagebuur :
Of aen der Mooren grenzen :
Of d'oeyers der Cretensen :

Of wildy daer geen Phœbus schynt,
Daer Pluto d'arme zieltjens pynt
Aftygen gaen ter hellen:
Alom wy u verzellen.

DE TWEEDE HANDEL.

De Dochter SION. REY *van Staetjonffren.* REY *van*
Joodsche Vrouwen. JOSEPHUS.

De Dochter SION.

O E dwaes hy zich verleidt die zyn geluk vertrouwt,
Die op d'uitsteekendheid van zyn paleizen bouwt,
En troet'len laet zyn ziel van zichtelyke dingen,
Die, hoeze grooter zyn, hoe meer veranderingen
Haer hangen oover 't hoofdt, en jagen haer verderf:
Hoe ydel datmen klutst op 's weerelds timmerwerf,
En opboeit 't handtgebaer van menschelyke zaeken
Dat leerde my de val van Sions hooge daeken,
Van dees gebluschte zon: die met datze ondergaet
De weereldt om doetzien, en als voor 't voorhoofd slaet.
Hierusalem! hoe is uw hoverdy geslonken:
Uw preutsheit ooverliep, de Weelde maekte u dronken
Met haren gouden kop, en haer fenynigh saph,
Zoo flux 't rees in uw brein maekte u de beenen slap:
Hoe zoudy langer staen? ghy raekte aen 't suize bollen,
En quaemt van d'elpenstoel, en marb're trappen rollen,
Nasleipende uw perruik, besprenkelt, peerfch, en blaeuw:
Daer af ghy noch behielt dees wonden versch en racuw.

Waer

20
 Waer is uw schoonheid nu, die met vergoode stralen
 Danste op d'oneffenheid van heuvelen en dalen?
 Die als een Cherub zweefde op 't dak van 't heiligh Koor?
 En lodderlyk van verr' d'Araber, en den Moor.
 Ontstak me yver, om te vli'en haers afgods drempel,
 En 't offeren haer goudt, en wierook 's Heeren Tempel?
 Helaes z'is lang onverwelkt. een onverwacht tempeest
 Dees bloem den keurs uittrok in 't midden van haer feest.

Hoe grimmigh van d'Euphraet, 't op my gebeeten Babel
 De vonkken van haer toortze, en blixems van haer fabel
 My klonk in 't aengezicht: hoe eys'lyk en verwoedt
 De stadt aen vlammen vloogh, en zwom in enkkel bloedt:
 Hoe schendigh 't Heilighdom zyn guldene geschieren
 Most laten tot een roof Chaldeen en Assyrieren:
 Al was 't, al was 't schoon dat haer handen Babylon
 Aen Zedechias zaed, en Levys zoonen schon:
 Al sleipte ik 't yzer van dien Assur Godtvergeeten,
 Noch heeft myn borst meer ramps en onheils nu gesleeten.

Een onweerstand'lyk heir myn krachten heeft gemat,
 En van gebouw ontkleed dees toorenryke stadt.
 Het muurwerk ondermynt van ons drydobb'le wallen
 Den stormbok wyken most, en daeghlyx is gevallen:
 Het zakken drymael slaet de bergen krom gebult,
 En 't puin de locht met stof tot aende wolken vult.
 De vyandt tracht de vest met bruggen, en met leeren,
 Spyt d'afgebrackte wacht, gewapent te passieren,
 En dringht steeds stadtwaert aen, en houd ons in alarm.
 Onze ooren zyn gevuld met jammerlyk gekarm:
 Onze oogen zyn vol slaeps: ons hert is mat van zuchten,
 De mond is vol geklaghs: de voeten willen vluchten,
 En d'ermen evenwel, dan ach! met luttel baets
 De stormen noch we'erslaen des heidenschen soldaets,
 En worst'len, maer helaes! zy worst'len met een sterkker
 Die reede ons vryheid heeft verwisselt in een kerkker.

Wat noodt, wat noodt waer 't noch in 't midden van de brandt
 Voelde ik geen burgherkrygh in 't zwanger ingewandt :
 Al dronk ik zulcken kelk met grondtſop, en met droeſem,
 Had ik die ſlange niet gequeekt in mynen boeſem :
 Waer 's Tempels vloer met 't bloed der Prieſt'ren niet beſprengt :
 Zaegh ik die vuiſten van myn burghers niet vermenght,
 En bieden 't ſcherpe ſpits elkanders heupe en lenden :
 Wy hadden noch gekamt eerze ons ons vryheid ſchenden:

Maer ach rampzaligh volk ! om dat u Godt verlaet
 d'Een aengewreeven plaegh tot duyzend erger ſlaet :
 Uw lyſtocht oorlof neemt : dies met zyn dorre ſchink'len ,
 Den Honger uitgevaſt dat zyn gebeenten rink'len,
 Spookt ſtraten op en ne'er, en ſtookt een nieuw rumoer ,
 En raeft, en ſmyt, en loopt de deuren op de vloer.
 Het uitgemergelt lyf als 't hooger niet kan lyen
 Miſthoopen ommewoet, en boet zyn luſt aen pryen ,
 En haeldt zich op den hals zoo doodelyken peſt
 Dat d'onbegraven doon men ſlinderd inde veſt.
 Wee ! wee ! den vyand zelf moet 't hert in 't lyf bezwyken,
 Zoo flux de ſtank opgaet van d'opgehoopte lyken,
 Hy heft zyn handen op nae 't ſterrenryk gewelf,
 En zweerd zulx is niet zyn maer 't werk der Gooden zelf.

Broodhonger, 't ſcherpe zweerd, de braeffte om weir te bie-
 Tot 's Kaizers tenten gans miſmoedigh dwingt te vlieden : (den
 Daer, als 't roofgierigh volk doorſnuffelende ondeckt
 Hoe 't ingewand een ſchryn den vluchtelingh verſtrekt ,
 De goudzucht 't hert bekoord, dat zonder haers t'erbermen
 Geen ryker mynen wenscht als die goudryke darmen :
 Den hongerigen buik dien rykdom word miſgunt,
 En kryght voor gerſtenbrood eens ſtalen deegens punt.

Noch ooverwoegh een quale alle andere quellagien,
 Doen die verduſte ſmook van 's Tempels timmeragien,
 Doen d'hongerige vlam dat Prieſterlyk gebouw :
 O hertſteek ! o verdriet ! o ſmert ! o druk ! o rouw !

HIERUSALEM VERWOEST.

Wat If'ralyt voortaan verschoovelingh der menschen
Zal eeuwigh niet dien dagh vervloeken en verwenschen.

Ik zagh een Roomsch foldaet met zyn gekamden helm
Op Kerkdiefte afgerecht, Godt Jacobs keert dien schelm!
Ons vliende schildtwacht kort navolgen met de glensters
Eens gloeyendigen brands : daer hy de goude vensters
Van 't heilighdom me' blackte, en Godtvergeeten stout,
't Vervloekte vuur stak aen 't gewyde ced' renhout :

De Ceder reikt' zyn hitt' d'olyf te vet om lessen :
D' Olyf den Den ontvonkt : de Denne den Cypressen :
Dies eermen ommeziet dat schoon getimmer bernt ,
En braect zyn vonkken uit nae 't flonk'rende gesternt'.
Help God ! de brand steekt op, en een geschrei met eenen
Zwilt met d'opgaende vlamme en klatert door de steenen.
't Barbarisch volk komt aen op 't vuur en op 't geluidt ,
En vlamt op zoete wraek, en ruiteryken buit.

De Kaizer in zyn droom, zoo onverziens gedaghvaert,
Vliegt op, grypt schild en helm, en d'appel van zyn slagzwaard:
Verneemt hoe 't vuur met asch 't gewyde marmer dekt ,
En 't golven vande vlam de gulde daeken lekt :
Speurt hoe een roode gloed versmilt die goude schalien,
En 't hoogh verheemelt Koor worpt vonkken door zyn tralien:
Dies zweert hy by zyn staf, zyn purper, en zyn kroon
Dat elk om 't cerste lesch, en 't Joodsch gebouw verschoon :
Maer ach ! hy roept te spa : zyn kryten is verlooren :
Hy buldert schoon om zunft, het oorloogh heeft geen ooren.
Daer mochtmen Moria ten Heemel reyzen zien ,
En ons verbaest den brand in 's vyands stael ontvlien:
Daer zaghmen Salomons herborene paleizen
In heete koolen staen, als gloeyende forncizen.
d'Olyf bergh heet gerooft aemachtigh zweet alree.
Het strand wenscht hooger vloed. d'eylanden inde zee,
Thabor en Hermon haer voor zulken gloed ontzetten ,
En Kedrons zily'ren nat, en Gihon drooght van hetten.

Het kraekkende gedreun doet aerf'len ons Jordaan,
 En doodverwt 't aengezicht van d'onvoldragen maen.
 Hier vluchten wy te spa. d'een braden moct, en herften,
 En d'ander half geschroeit van booven springht te berften.
 D'een inde borst gequetst met een vervloogen hout,
 Beklaeght dat hy zyn ziel heeft 't Heilighdom vertrouwt:
 En d'ander, die getroost omhelsde 't heiligh alter,
 Word van het zweerd verrascht, en sneuvelter, en valter.
 De Noodt beveeldt 't ontwy'n, en yder te betre'en
 't Plaveisel afgekeurd't voor 's Prifsters zool alleen:
 Maer wat kerkfchender heeft hier 't heilige in hooghachtingh.
 Genade o Davids Godt! wat 's dit een wreede slachtingh.

d'Ontbonden wrack, die 't al wat uitmunt flux verderft,
 Wiens slippen zyn met bloedt schaerlakenroodt geverft,
 Het Joodenvleefch goedt koop aen riemen snydt en lappen.
 Het flibberige roodt stroomt langhs de marm're trappen,
 Dat flipp'ren rugg'linghs ons verdervers licht te voet,
 En zelf de vlammen wykt voor 't uitgestorte bloedt.
 Op 't jamm'ren, en 't gekerm, der gener die hier sneu'vlen
 Geeft antwoordt Davids stadt, en d'omgeleegen heuv'len.
 De kryghsman afgebraekt maect eenen gouden oeghst:
 En doons, en moordens zat, cer 't alles is verwoest
 Aen 't plond'ren valt, en ruit, en roofst de gulde vaten,
 En al wat half geblaekt hem 't vuur heeft nagelaten.
 Helaes! als ik 't gedenk, het hair te berge styght:
 Wat wordt my bange. ik zwym. ik sterf. het herte ontzyght.
 Staetdochters reiktme. amy! *R. v. S.* Hoe is't? hoe is't me-
 vrouwe?

R. v. I. Wee onzer, och zy valt, zy zwymt, zy sterft van rouwe:
 Brought hier welriekend kruyd, kanneel, en kruydery.

O droefheid! *R. v. S.* Zy bekomt. *R. v. I.* Hoe is't mevrouwe?

Doch. Amy!

(quetst uw herte?)

R. v. S. Hoe is't Princesse? *Doch.* Amy! *R. v. I.* Wat droefheid
Doch. Helaes! is 't vragens weerd't die ghy gelyke smerte.

- Met my delachtigh zyt? Staetjonff're zonder staet
 Onslaet u myner. ach! *R. v. S.* Nu Steldt uw droefheidt maet.
- Doch.* De rouwe heeft veel te diep haer wortelen geschooten.
 Ons past dit treurgewaedt: en ghy myn speelgenooten,
 Terwyl ik wat bedaer, waerom en queeldy niet?
 En spyst myn droeve geest met cenigh klaeghlyk liedt
 Myn ziel vermaeken scheidt in grouwelyke dingen
 Die voorgevallen zyn in dees veranderingen.
 Meldt hoe door hongersnood en moeder afgetreurt
 Uit razernye moord, roof, en met tanden scheurt
 Die zoete vrucht haers lyfs. *R. v. I.* Watte eyffelyke stukken!
 Wee onzer! zouden wy met nieuwe ellenden drukken
 Onze afgepynde ziel, door 't weederroepen van
 Een daad, die van de felste, en bloedighste Tyran
 Hoe onverbiddelyk kan 't steenen hert verzachten.
 Ons brein te zeer ontsteldt, en vliegende gedachten
 Eer willen zyn gesmeekt, en zoetelyk gestooft:
 Ons wonden zyn te versch, dus slaet dat uit uw hoofdt.
- R. v. S.* Te schendigh luidt dat feit, Princeffe 't mocht u stooren.
- Doch.* Vermach ik yets by u te liever wil ik 't hooren.
- R. v. I.* Als 't anders niet magh zyn, als 't ymmers weezen moet:
 Nature (die den band van 't moederlyk gemoedt
 Ontbond, doen uitgeput, en razende van zinne,
 De moeder overtrof in wreedheid een leeuwinne,
 Die in 't Libaensche bosch van honger afgejaeghdt,
 Noch nucht'ren haren roof in haren leeger draeght,
 En aest zorghvuldigh eerst haer eerst geworpen leeuwen,
 Die nu de vyfde dagh heesch om de voester schreeuwen)
 Ontbindt den band, die noch houd 't vrouwelyk geslacht
 Aen deernis strengh verplicht, door een verborgen kracht,
 Op dat wy heel en al ontaerd van meededoogen
 Dit treurspel ons Vorstin by beurt vernieuwen moogen.
- R. v. I.* Als de vloek met duyzend benden
 Van het westen donderde op

Om Jerufalem te schenden
 Van haer zoolen tot de top,
 Heeftze Sions gaelderyen
 Met een muur omleegert heel,
 En dat zeegenryk Kasteel
 Ons een Kerker doen gedyen.

Ook ons voorraet slyt en mindert,
 Mindert eer wy ommezien,
 En 't Latynsche bolwerk hindert
 Noch d'aenstaende nood t'ontvli'en:
 Dies ons vleesch en been komt knagen
 Deeze worm die honger heet:
 Dies elk flux van smert vergeet
 D'ander opgehoopte plagen.

Alfmen 't leeder van de schoenen,
 Katten, pryen, heeft geknauwt,
 En de mage haer niet verzoenen
 Laet, uit hongersnood benauwt,
 En hoe langer hoe verwoeder
 Ons die beul in 't woeden styft:
 Hoort waer toe zyn wreedheidt dryft
 Herffenloos een droeve moeder.

R. v. S. Magh ik anders 't graf niet erven,
 Zeghtze, nu my 't licht verdriet?
 Moet ik dan van honger sterven?
 Kentme nu myn adel niet?
 Troost my nu noch schat, noch have?
 Was myn toevlucht d'heil'ge bergh
 Daerom dat ik 't vleesch en mergh
 Dien tyran tot voedsel gawe?

Dat zy Godt geklaeght hier booven,
 Die met duizend oogen ziet
 Hoe ellendigh en verschooven
 My geweldt en kracht geschiedt:

HIERUSALEM VERWOEST.

Hoe rampzaligh van benouwtheit

Ik dien slinxen pad infla ,

En een schendigh stuk besta :

Heer vergeeftme deeze stoutheid.

R.v.I. Kindt wat hanghdy aen myn speenen

Aen myn borsten droogh, en slap :

Daer myn ad'ren dorr' verleenen

U noch melk, noch bloedigh sap ?

Snakt uw keeltjen nae myn leeven ?

Moeders ziel drukt uit dees mam :

Als uw hertjen maer bequam,

Daer was weinigh aen bedreeven.

Maer helaes ! wie zou myns zoontjens

Voester zyn na moeders doodt ?

En deeze ingevallen koontjens

Stoven poef'ligh in haer schoot ?

Ach myn schaep ! ghy bleeft vergeeten ,

En myn affchen onverzaedt :

Ook myn troost ! een wreed soldact

Mocht u aen zyn lanci speeten.

Waer' t niet beeter 't licht te myden

Door uws eigen Moeders handt ?

En datze u een Kerkhof wyden

In her duisterlingewandt ?

Als van Kraeyen opgezwolgen

Of een Tygerdier geaest ?

Of een Leeuw die bruldt, en raest,

Grimt, en slingersteert verbolgen ?

Zwangert dan uws moeders lenden,

Daer uw geest ontfingh zyn geest :

Dektze een tafel der ellenden ,

Datze viere haer leste seeft.

Sus myn schaepken wordt u banger ?

Is u 't lieve leeven leet ?

Ik heb myn gemoedt ontkleedt :
 Wy zyn kind noch moeder langer.

R. v. S. 't Woordt drupt vande lippen nouwlyx
 Ofze keelt dat mager dier.
 Vliedt die schroomt voor yet wat growwlyx !
 't Heiligh ziertje vlieght van hier.
 't Versche vleesch op heete koolen
 Half gerooft, ten halven gaer
 Vreetze, als of 't wat lekkers waer,
 En houd 't ooverschot geschoolen.

R. v. J. Als de Wachter spyze rooken,
 Bonfden zy de deur in twee :
 Vloekten : hoer wat 's hier te kooken :
 Deildt ons van uw wiltbraed mee' :
 Op schaf op uw bradelingen :
 Op schaf op du looze tefsch ,
 Eer wy elk 't getrokken mes
 Driemael in uw borst omwringen.

R. v. S. Stilt uw gramschap, weest te vreedn ,
 Hier is, zeghtze , 'tooverschot
 Van myns kinds gebrande leeden :
 Eet vry dat u zeegent Godt.
 Dat zyn d'ermkens, dit de voetjens ,
 Dat de spierkens van myn zoon,
 Dien my hunger dwongh te doon :
 't Vleesch dat smaekte my zoo zoetjens.

Zet u needer, weest myn gasten,
 Proeft myn leste dischgerecht.
 Waer op wildy langer vasten ?
 Schynt myn maelydt u te slecht ?
 Waerom deinsdy ? zal een vrouwe,
 Zal een wyf geherter dan
 Weezen als een oorlooghsman,
 Die het harnasch gespt getrouwe ?

28
 HIERUSALEM VERWOEST.

Zyt slaphertiger, noch wecker
 Als de moeder, die noch leeft,
 En ter nood zoo bitt'ren beeker
 Vol vergifs gedronkken heeft.
 Ghy zyt d'oorzaak van myn smerte,
 Die my 't broodt in tegenspoedt
 Roofde, en 't moederlyk gemoedt
 Wisselde in een wolvenherte.

R.v.I. 't Was gezeid. de roovers brulden:
 Vlooden het onmenschlyk dak.
 Klachten Salems straten vulden,
 Waermen van dit grouwel sprak:
 Daer vangt zidd'ren aen en beeven:
 Daer wenscht elk met droef gehuyl
 Dat hy in die leeuwenkuyl
 Magh den lesten doodsnak geeven.

R.v.S. Als de Kaizer leend zyn ooren
 Zoo beschreyelyken feit,
 Wenscht hy noit te zyn gebooren,
 Donderd in zyn toornigheid:
 'k Wil uitspoelen deeze vlekken,
 En dit aerdryk langh gedreight,
 Dat al meer tot boosheid neight,
 Gants met gruis en steenen dekken.

Doch. Ja dekt met gruis, met puin, en met zyn leste steenen
 Dit aerdryk veel te langh bereegend, en bescheenen:
 Verwoest, verbrand, en blaekt dees stad te lang verschoond,
 Daer langer langer meer geen menschlykheid in woond,
 Maer eenigh ongediert': dat, als 't geen roof kan vinden,
 Ontziet zyn eigen nest, en vleesch niet te verflinden.
 Hier is geen blyven niet. Staetdochters laet ons vli'en:
 Ons zolen branden. *R.v.S.* Maer helaes! helaes! tot wien,
 Of waerwaerts roepty ons in ballingschap te doolen,
 Mevrouw, die wy nu zyn's Kaizers gunst bevoolen?

R.v.I. Wy vlieden tydts genoeg; wanneer de bit're Noodt
 Ons van Cæsariën scheept, geboeit, met Titus vloot
 Langhs d'Africaensche kust, en toeschuift den Latynen,
 Daer and'ren Heemel dwaeld, en and're sterren schynen:
 Daer Roome ondraeghlyk ons gevangen halzen perst,
 En Memphis slavernye, en Babels juk ververscht.

R.v.S. Maer wie of ginder ons komt nieuwe vreeze inprenten?

R.v.I. 't Gelykt een Roomsch Heraut, die uit des vyands tenten
 Zet herwaerts zynen tred. wat boodschap of hy brengt?
 Heer met wat honighs doch dees bitterheid vermengt.
 Eens winters koude ontsteldt de leeden van verschrikken.
 't Valt al ten erghten uit wat wy ten besten schikken.

R.v.S. Geen onbesneeden is 't maer ymand vande Joon,
 Zoo 't oogh my niet bedrieght. *Doch.* Och 't is Matthias zoon.
 Josephus zydy 't zelf, of is uw schim verreezen,
 Die ghy voorlangh by ons begraven waert voor deezen?
 Josephus zydy daer? wat komdy nu zoo spa
 Den brand uitleffchen van 't woest Hierosolyma?
 De daeken ne'ergezakt gekeerd zyn langh tot asschen:
 Het krygsvolk heeft in't bloed zyn handen lang gewasschen,
 En 't heiligh goudt verklaerd't voor Kaizerlyken buit:
 't Is hier schoon uitgeveeght, vermoordt, gerooft, geruit:
 De selheid van zoo veel Hierosolimitanen
 Dit mager hoopken liet het aengezicht vol tranen.

Iosep. Onzaligh Sion, die uw zinnen ooverlaed,
 En mymert om uw ramp, en omgevalen staet,
 Ghy derft Josephus niet uws herten grond uitputten,
 Die alsins heeft gepooght uw dorpels te beschutten:
 Die onlanghs daermen 't al de keel afftak, en sneed,
 Daer hem de vlamme schoer de noppen van zyn kleed,
 Daer 't bloed zyn lyfrok smette, en't brein hem sprong om d'oo-
 U uit die slachtingh redde, en liet u niet verlooren. (ren,
Doch. Vergeevet my, genade, het is het is myn schuldt.
 Verbystert staet my 't hoofd van enkel ongeduldt.

Ik ben myn zelve noch gelyk, noch ook niet machtigh.
 Een bladeken dat ruischt myn ziele maekt vreesachtigh.
 Maer zeght ons, wazer gaens in 't heir van d'onbesne'en?
 Wat juichen gaeter om? waer wilmen met ons heen?
 Wat zwerven langer wy op dees geslagen toppen
 En rotzen, die nu 's nachts nu 's daeghs met heefche kroppen
 Ons klachten volgen, als wy zien van verre opgaen
 Den smook, daer onlangs noch plagh d'heil'ge Stad te staen?

Josep. Het heirkraft nauwlyx zat van wo'en op d'uitverkoornen,
 Verschoont hadde alleen dry Herodiaensche toornen:
 Op dat noch eeuwigh de nakomelingh onthield
 Wat muurwerk Roome eertyds heeft tot den grond vernield:
 Als d'Overwinner laet een gaelderye oprechten,
 Van waer hy zelf aldus toreedent zyn landsknechten.

Kryghshelden die dus verre uw rechterhand alom,
 En yver hebt besteed tot nut van 't Kaizerdom:
 Die 's vyands hooghmoed deed op dees steenrotze krimpen,
 Van waer halstarrigh hy ons leegers dorst beschimpen:
 't Is recht dat 's Maerschalx gunst uw deugd loop' te gemoet,
 En 't zweet uws arbeyds met belooningen verzoet:
 Zoo spreekende, met een glad voorhoofd hy der scharen
 Verdiensten vrolyk gaet met giften evenaren,
 En haer declachtigh maekt den buit, en ryken roof,
 Die 't Heidensch volk aenveerd nae haer soldaets geloof.
 De vroomste van wiens hant de sabelen affschampten
 Hy met halsbanden troost, kleinoodgie, en hooger ampten
 Dies 't gansche leeger juight, en in zyn handen klapt,
 En elk het bloed vergeet dat hem is afgetapt.

Doch. Die feest was voormaels ons, wat Sions, en geen ander,
 Als David, Jesse zoon, die rechte Salamander,
 Die midden inde brand van 't Oorlogh 't leeven vondt,
 't Hoovaerdigh Rabba brak, daer Ammons hert op stont:
 Als Assur week verstroit in velden, en woestynen,
 Dien, die niet zoeters vond als 't bloed der Philistynen,

En ooverla'en met roof, met rey, en met tamboer,
Op 't Maeghdelyk Mufyk ter poorten inne voer.

Josep. Den Ooverwinner om zich dankbaer te bewyzen,
En d'hong'rige Afgoon ook met offervuur te spyzen,
Ten heuvel spoede, daer het woeden zoo goed koop
Wierp 't heil'ge merselwerk der Kerken ooverhoop:
Omfingelt met een stoet schildknepen, en hartfieren,
En kryghslie, vrolyk om dees zeegefeest te vieren.
De beesten afgekeurt ter slachtingh, klommen stout,
En zonder aerf'len voor zyn aenzicht: doende 't goudt
(Dat onlanghs was geschrabt met messen, en met bylen
Van 's Tempels balken, en van d'halfverbrande stylen,
En om haer hoornen nu gegooten) blinkken, als
Zy t'elken staeken op vrypostigh haren hals.
De kranffen versch van kruid gevlochten, men van verre
Zagh lieflyk groenen, en omschaduw en haer sterre,
En 't zoute veldtgewas verzwolgen vande krans.
Twee Priest'ren gladt gehelmt, met koper schoon van glans,
Geborstweerd met een plaet, die 't ooverkleedt bedekte,
Dat bont gespikkeld zich ten halven lyve strekte,
Van waer de lyfrok zond zyn vouwen na bene'en,
Omgord met eenen riem vol schilden rond en klein,
Nabootzende een schalmey met huppelen en springen,
En tromm'lende op haer borst, voor uit als Leyd'slie gingen,
't Opsteig'ren koste zweet. de wegh lagh ongebaent,
En 't steil gesteente woest, wanschapen van gedaent'.
Het gladde Hoorenevee vermoeit van bangheidt rookte
Om strydt met 't molm verduft, dat half gestikt noch smookte,
En myde in 't klimmen noch 't gebeent', dat moeder naekt
Des Heeren bergh tot een ellendigh Kerkhof maekt.
De Kraeyen vloont 't gebulk, en d'Arenden verschrikten,
Die hier ter feest gebeent de Dood 't gezicht uitpikten.

Doch. Zwyght, zwyght Josephus, zwyght van Arenden, en Kraeyen:
Onze ooren zyn te teer: ons hoofd bestaet te draeyen:

Dat schouwspel luid te vreemd: hy zielbraekt die 't aenhoort,
 Wy zwygen die 't beschout. maer neen, vertelt ons voort:
 Daer is geen grouwzaemheidt ter weereld zoo bezeeten
 Of wy zyn 't nu gewoon, en langh al doorgebeeten.

Iosep. Genackkende daer 't nu van lyken stonk benaewwt:
 Daer d'Arke voormaels school met Cherub ooverscha'uw't:
 Van waermen deerlyk de Jerusalemsche wallen,
 En ons Stadpoorten zagh geraeibraekt, en vervallen,
 En d'uitgetrokken doon naekt, zonder onderscheidt,
 Den Luipaerden tot roof, de myrre, en 't graf ontzeidt:
 Na de Wich'lers de verwoeste Kerk aenschouwen,
 Zy van 't verstroit gesteente een hoogh outaer doen bouwen:
 De stylen half gevonkt, de balken zwert beroekt
 Tot brandhout stap'len op het plat, dat daedlyk smookt,
 En willigh 't vuur ontfanght: terwyl haer d'ossen lieten
 De basterd eerst gekoort recht tusschen d'hoornen gieten:
 Den krans ontrukken, en die gaer gebonden bla'en
 Den vlammen heil'gen, en't gezouten korengraen:
 Den rugh opvlymen, en d'altaerknechts hun genaken:
 Die met 't gewyde mes haer voort den strot afftaken.
 Het bloed de leeghte koos, en zwalpende oover al,
 Bootste een verbolgen meir, en rooden waterval.
 De buiken opgeschrobt ontslaen haer d'ingewanden,
 Die naeuw doorsnuffelt, 't vuur ontfingh om te verbranden,
 De Priest'ren stelden haer voor 't Altaer ongeknielt,
 Dat Titus statigh met de slinkker ving'ren hieldt:
 Den rechter hy ontzey den zwaren Veldheers hamer,
 Om Heemelwaerts zyn hand te heffen veel bequamer.
 Te rugge zienden God! Goodin! die noit geschaekt,
 Om Roome, riepen zy, en onzen Tyber waekt:
 O Janus grys van hair! en Vesta! die te gader
 Ons gunst draeght, met Juppyn die grootste, en beste Vader:
 O Vader Mars! en al ghy Goon gezamentlyk,
 Die ons genadigh zyt, en om het Kaizerryk

Met zoo veel zeegeens, en triumphen te bevesten
't Huis van Vespasiaen hebt uitgekapt ten lesten,
En Titus wakk' ren erm met zulcken punt verzaeght,
't Welk aerf' ligh oover smyt al watter scepters draeght:
Die ghy hem gunstigh holpt vermeest' ren dit tyrannigh,
Dit boos verwaten volk, zyn Vorsten weederspannigh:
O Goon wy danken u: wy looven u o Goon:
Knikt onzen offer toe, en opent uwen throon.

Doch. Straft ghy geen Heid'nen meer, God Abrahams! en laetze
Afgoodisch rooken op uw heil'ge steede en plaetze?
Waer was uw solpherstrael die noit dien smaet verdroegh?
Die Ptolomeus plat jeloers ter aerden sloegh?
Was God van God onkleed? is hy zoo traegh in 't wreeken?
Wat dood' wat straf, wat wrack, wat volghde voor een teeken
Dien grouwel? *Iose.* Onder des was 't altaer aengegaen.
Met weeken ooggen wy dien grouwel zagen aen.
De rotz driemael verschud, van onder spleet tot booven,
En d'afgrond 't licht verzwolgh door 't gapen vande klooven.
Den Heemel wierd bekleed met een verbolgen zee,
En dreighde met tempeest 't afgoodisch vuur alree:
Maer d'onverlichte, die van droomen haer geneerden,
Dit op een morgengroet, en heilzaem spook waerdeerden:
D'omstaende kryghslic zulx ten halven naeuw verstaen,
Jô Titus, Jô, Jô Vespasiaen,
Al schaterende zy de klippen weer doen galmen,
En kranffen 's Kaizers kruin met schaduwende palmen:
De Veldheer weeder hun een dankb're ziel toekert,
En met 't geslagen vee den ruiterdisch stoffeert.

Doch. Nu treurt Staetdochters, treurt, en krenkt vry al uw zinnen:
Want met haer vleug'len nu de goude Cherubinnen
De grouw'len dekken, die de jonghlingh ons toeriep
Die veilig inde gracht, en 't hol der leeuwen sloop.
Waer toe is Aäron, en Levi nu gekoomen?
Wee Tempel, Stad, en Volk. ghy Paradys der vroomen,

HIERUSALEM VERWOEST.

Ghy welluft Israels, hoe lighdy nu vertreen!

R.v.S. Helaes! Mevrouw, helaes! geen godlooze onbesne'en
De drymael heilige aerde ontwyde, noch schoffeerde.

Doch. Wie dan? *R.v.I.* Maer 't boevenschuim dat onsen staet ver-
Lang eer de gramschap noch des Kaizers veel getergt (heerde,
Zyn Henghsten briesschen deede, en draven in 't geberght:
Langh eer noch Titus quam aenbrallen op ons vesten,
En ons paleizen den uitheemschen gaf ten besten:
Den volk'ren die de maen zien dobb'ren op d'Euphraet,
Wanneerze haer toortze ontsteekt, en ons den dagh ontgaet:

Die Tigris golven zien uit Taurus lenden dringen:

Die over Caucasus al hooger Noordwaert springen:

Die op Pactolus strand het goud in d'ooghen racit:

Die in d'Ægeesche zee zyn hier en daer gezaeit:

Van 't West daer Tagus laeft den half gebraden Iber:

Daer 't oever wederzyds gelekt word vande Tiber:

d'Egypter die den Nyl ziet vloeyen oover 't droogh:

d'Araber toegeruft met pylon, tros en boogh:

Meer and'ren, die verhit op't moorden, en op 't plond'ren,

Met 't weerlicht quamen van haer beukelaers opdond'ren.

Doch. Maer zeght Josephus hoe 't ons manschap is vergaen,

Die d'Ooverwinner hielt zoo strengelyk geva'en

In 't leeger, alsser niets verschoont bleef onbedorven.

Josep. Der boozen rotte heeft meest verschulde strafverworven.

Doch. Dat was 't daer ik na haekte. o Scheidsman! die recht scheid,

En inde weeghschael hanght van uw Rechtveerdigheidt

Der menschen zaeken, die omwent'len hier beneden:

Nu zien wy dat by u geen boosheidt wordt gelceden,

Die luid van d'aerde na den Heemel roept om wraek.

Josep. Nu luistert dat ik u ontvouw de gansche zaek.

Doch. Ghy Reyen geeft gehoor. *Jos.* Zoo flux de kryghslie hoorden

't Geblazen kooper hun ontzeggen 't vorder moorden:

(Behalven dat het was geoorlooft te verlaen

Al wat d'onstuitb're Nood in 't harnasch te weerstaen

Droomde uit mismoedigheid) zy haren Veldtheer booden
 Noch een ontelb're schaer van afgematte Jooden :
 Die 's Kaizers omzicht liet door zyner Droffaerts een
 Uitzond'ren, en de vroomen, en schuldige ondersche'en :
 Maer d'onderzoeker heeft 't verborgen goet te vissen :
 In 's moorders voorhoofd leeftme het knagende gewiffen :
 Dus strekt hy zoo terstond gedoemt met ziel, en lyf,
 Den woedenden soldaet een zeldzaam tydverdryf.
 Hier moeter een goed deel met handen en met voeten
 Genagelt aen het kruis bebloedt haer bloedtschuld boeten :
 Daer stuurtmender een hoop van Moria te fel
 Na Kedrons afgrond toe, als na de donkker hel,
 En dektze in 't vallen met muurstukken en met steenen,
 Dies vinden zy haer cinde, en uitvaert al met eenen :
 Hier, jagenze om van 't vuur den heeten gloed t'ontgaen
 Haer zelf aen palen dood geschroeit, en half gebra'en :
 Daer, sterven noch uit nyd en afgunst vande wachters
 Veel honderden van deef' Godlooze Godverachters :
 Hier, breektmenze de le'en met knodzen zwaer van wicht :
 Daer quetstmen and'ren 't hert, de darmen, en 't gezicht :
 En duizenderley slagh van nieugevonden straffen
 Haer boosheit achterhaelt. *Doch.* Dat leert dat leertze blaffen,
 Die honden teegen God, die oprecht Rechter niet
 Verschoont in zynen toorne, of door de ving'ren ziet
 Ooghluikende eenigh quaed. *R.v.S.* Hoe zynze voort gevaren
 Die aen Jerusalems verderf onschuldigh waren ?
R.v.I. Hoe anders als bewaert tot een veel strenger loth
 Als die booswichten zelve, en menschen zonder Godt.
Iosep. Van Jongelingen sterk van lyf zyn zeevenhondert
 Tot daenstaende triumph des Kaizers uitgezondert,
 Endie bereikte noch geen zeeven jaer en thien,
 Als beesten omgeveilt, men heeft verwiff'len zien
 Voor eenen penningh thien en tweemaal zoo veel zielen,
 Welk zaligh loofden die door 't zweerd in't oorloogh vielen :

Als zy met 't yzer van haer keetens ooverla'en,
Den bolpees schroomden van een strengen Gardiaen.
Voorts, om in schouwplaets 't oogh te dienen der Tyrannen,
Zyn tot der Dieren aes geschikt veel strydb're mannen:
Of om te scherm en lyf om lyf, en hand voor hand:
Wacr 's Prinzen wellust dan haer omvoert achter land.
Het most een steenen hert geborsten zigh erbarmen,
Die hier voor 't lest de zoon den vader zagh omermen,
De vaders vallen we'er haer zoonen om den hals,
Den stok haers ouderdoms, den troost haers ongevals:
Als elk zyns weeghs bedrukt most volgen die hem leiden,
En ziende thienmael om, in 't al te bitter scheiden
Gaf teekenen genoegh, hoe strengh natuur verbind
Door onderlinge trouw den vader aen het kind,
Het kind aen 's vaders ziel, de broeders aen haer broeders:
Die eertyds hangende aen de borst eens zelfde moeders,
Versloegen d'eerste dorst met d'ongevalsichte melk
Die uit een ader vloeide: o welken bitt'ren kelk
Most hier gedronkken zyn! en zoude ik ons vermanen
De klachten, het gebaer, 't verzuchten, en de tranen,
Ik most bezwyken, en uwluid droeve staet
Beschreide vrouwen dit nu geensins toe en lact. (schreeuwen,
Daer is 't verhael in 't kort. *R. v. I.* Nu wreekt uw leet met
En huylen ooverluid, ghy onbestorven weeuwen,
Roept luider als ghy pleeght eertyds in barens noodt,
Doen d'eerstgeboren haekte in uw benauwde schoot
Nae 't wenschelyke licht des leevens, dat ons langer
Verdrietelyker valt, en gaet met plagen zwanger.
Onze echte mannen ach! gaen zonder den adieu
Het afgeworpen jok opneemen op een nieuw:
Onze oudstgeboorne helaes! gejukt voor een Godlooz
Herboren Pharo vli'en, en Nabuchodonoser.
Ach Jonff'ren met ons treurd. *R. v. S.* Helaes! waer blyven wy?
De geylheid des soldaets, och moeders blyft ons by!

Brand na ons reinigheit met trommelen en pypen.
 Zy naderen om uit uwe ermen ons te grypen.
 Ons kuisheid lyd gevaer, die o wat leyder finet !
 Jeloers de dorpels hield van 's vaders huis bezet :
 Die heerlyk aen den Rey der Maeghden plagh te brommen ,
 En was geheilicht voor zoo schoonen Brydegommen,
 Die 's vyands wreetheidt gaet verstroyen west, en oost.

R. v. S. Och Moeders blyft , ons by. *Doch.* Nu zet u wat te vreed-
 den.

R. v. J. God Jacobs ziet ons aen, en redze in zwarigheeden,
 En zalftze die ghy sloeght. *Josep.* Deeze yd'le tranen spaert
 Ghy Joodfche Vrouwen, die uw droefheidt meer verzwacrt.
 Ghy Maeghden schept wat moedts. wie weet noch van wat
 enden

U onverwachten troost kan Josephs trooster zenden.
Doch. Matthias zoon die d'eer zyt van uw ouwdt geslaght :
 Die d'oooverwinners vaek vermorwt hebt en verzaght,
 En met uw lippen kneede haer hert van Diamanten ,
 Van datze haer grof geschut eerst op deeze hooghten planten :
 Josephus, of hem noch de Maerschalk zoo beried
 Dat hy door u beweeght een maet stelde ons verdriet :
 Zoud ghy tot Jacobs heil, en troost gebruiken laten
 Uw reedenryke tongh gedopt in honighraten.

Josep. Wel duizendmael zoo veel, mevrouwe, voor gewis
 Houd dat Josephus gunst tot uwen besten is.
 's Wets heil'ge bladen ik geeigent heb door 't bidden :
 Myn bloedverwanten ook behouden in het midden
 Der slachtingh, daer verbaest elk zagh na't vluchten om.
 Des Kaizers mildheidt my den vryen Edeldom
 Vereerde, en heb gestuit veel razende soldaten
 In 't moorden, branden, als de weereld schein gelaten
 Te weezen zonder Gods bestieringh : dies ik veil
 Myn jonste willigh noch tot uw en yders heil :

38
 HIERUSALEM VERWOEST.

Dan oovermids ik nu met Titus meer te vergen
 Zyn goedheid schynen mocht te zarren, en te tergen:
 Verzoekt veel liever zelf noch met geboogen knien
 Verzagtingh van uw quael: wie droomd, wie weet misschien
 Wat ghy verbidden mocht van hem ter goeder uuren,
 Der vrouwen tranen doch zoodanigh van natuuren
 En aert zyn, datze vack beroeren noch die geen
 Die onverbiddelyk in yders oogen scheen.
 Gaet Vrouwen, Maeghden gaet dan d'Ooverwinner smeeken,
 Die morgen of in 't kort zyn leger op zal breeken.
 Vaert wel Mevrouw, ik ga. hy wende uw ongeluk
 Die al uw onheil weet. *R. v. S.* Laet gy ons dus in druk?

R. v. I. Josephus magh ons meer voor ditmael niet gebeuren?
Doch. Staetjonffren volght my na, en houd wat op van treuren.
 'tZa gaenwe, laet ons gaen. ghy Vrouwen volght my na.
 Wy moeten dwalen op der vyanden gena.

REY van Joodinnen.

Laet ons beschreyen 't algemeen
 Verderf, en 't licht dat jonghst bescheen
 Die Heemelhoogh getoornde klippen
 Van Davids veel bestormde Stad:
 Als God haer val gezwooren had
 Met onbedriegelyke lippen.
 Of 's Tempels grondvest nacht en dagh
 Nae 't Sterren welfsel oopen lagh,
 Geverwt van 't bloed der welgeboornen,
 En ofmen 's Kaizers Adler mocht
 Zien met zyn pennen slaen de locht,
 En schitt'ren af van stompe toornen:
 Noch eeven trotz, en onbezorght,
 Op d'opperstad, en Davids borght
 De muiters haer borstweeren manden:
 En wie zyn doodverw had gezet

Uit vreeze, 't vlughten wierd belet
Van boeven, die hier t'zamen spanden.

Maer als zyn opzet, en besluit
God teegen ons wou voeren uit,
Isfchielyk 't Lecuwen hert ontvallen
Ons manschap: die beanxt uit noodt
Den vyand zonder slag of stoot
Beklimmen liet de trotze wallen:

De vyand die zyn vaen alree
Van ons Rondeelen zwieren de'.
En blies triumph van vreughde dronkken.
Doen quam die dagh en uur dat God
Ons had bescheerd dat strenge loth
Zyns gramfchaps, die bestond t'ontvonkken.

't Roomfch Kryghsvolk als 't geen weederftand
Noch teegenweer van mannen vand,
Drongh 't met gefleepene rappieren
In d'enge straten bol en dik:
Daer 't wade in eenen oogenblik
Ten enk'len toe in bloedrievieren.

d'Een om t'ontvli'en de bleeke dood
In onderaerdsche kelders vlood,
Wiens toegangh wierd gestopt met blinden:
En d'ander door mistroostigheid,
En wanhoop in zyn ziel verleid,
Gewapent gingh zyn Kerkhof vinden.

Hoc meenigh held, die trots van moed
Wou 't vaderland zyn heldifch bloed
Opoff' ren in 't gevaer der straten,
Van vrouwe en kind'ren om den hals
Gevallen wierd, met veel gefchals:
Wat wildy vader ons verlaten.

't Kind dat noch eerft aen bankken gingh
Aen 's moeders achterflippen hingh.

HIERUSALEM VERWOEST.

De voester 't zuigelingh liet weenen,
En quam haer vrouw te hulp, zoo ras
De Meeſter greep nae 't courtelas.
't Riep deerlyk al : waer wildy heenen?

Als d'Huiſweerd ziet dat uit noch in
Hem laet 't beſtorven huiſgezin :
Laet los, laet los, roept hy ten leſten,
Dat ik alleen van 't hooge dak
Myn poorte vry van ongemak,
En ons onſlae deeze helsche peſten.

't Is nauw gezeid men vlieghter knap
Na booven, langhs den wenteltrap,
Met ſteenen toegeruſt, en blokken.
Daer ziet hy, hoe een blaeuwe wolk
En roth van 't fel Latynſche volk
Komt op zyn dorpels aengetrokken.

Maer als zy dreigen klop op klop
Te dryven met heirhamers op
De poort bewaekt van ſlot, en grendel :
Wreekt hy dien euvel heel goed koop,
En kneuſt de voorſte vanden hoop,
En hagelt onder 't moorders vendel.

De Ruiters 't bloedt, verbittert heel,
Krimpt van de zool in 't bekkeneel,
Zoo man en ros de beenen breeken :
Dies zendenze met ſtyve boogh
Wraekgierigh haer geſchut om hoogh,
En branden om dien ſmaed te wreeken.

Wat groeit hier een nieuw ſtads rumoer:
De deur geſcheurt vlieghet op de vloer,
Van toorn zy op haer tanden knerſten :
De voester die betaelt 't gelagh :
De moeder ſneuvelt in een dagg',
En 't zuig'lingh treeenze 't hert te berſten:

Terwyl 't bene'en al uitgeleest
 Den lesten schreeuw, en doodsnak, geeft,
 D'Huifvader om haer voor 't verderven
 Te ho'en, van booven rolt verbaest,
 Die d'ongebonden moorders haest
 Uit toorne en wraek aen huspot scherven.

De Maeghden nauwlyx houwbaer noch,
 Zy na veel dreigementen och!
 Van hare jonghvrouwfchap onthulden:
 Die na veel zwymens riepen luid:
 Is 't Godlyk recht in Isr'el uit
 Dat God dien oovermoed kan dulden?

Wie kan afmalen al d'ellend,
 Die waerme 't aenzicht keerd of wend
 Gebeurt? wat blyfter onbedorven
 Van 't roofgier spook? op snood gewin
 Verhit, dat meenigh huifgezin
 Van honger leegh vonduitgestorven.

De zon al vroeger dan zy plagh
 Den draeiboom toefloot van den dagh,
 En week dees grouw'len inde baren.
 Die menschenflachters moordens zat,
 Maer woedens niet, doen noch de Stad
 Met vuur ten Heemel deeden varen.

Gelyk den dagh was doorgebracht
 Met moorden, zy den duist'ren nacht
 Met blaek'ren sleeten, en met branden.
 God waerom ledy dat uw Kerk
 En Stad, der Eng'len timmerwerk,
 Gesghend wierd van zoo snooden handen.

42
HIERUSALEM VERWOEST.

DE DERDE HANDEL.

PHINEAS *Priester.*

MElchifedech, o die oit d'eerste Priester Gods,
Het Priesterschap bekleede op Salems hooge rotz,
Wiens hoofdscheel van God zelf met balssem wierd
bedroopen,

Gezalf en toegekend den myter booven oopen:
Doen 's Heeren heuvel ghy wat hooger trokt, tot dat
Hy 't aenzien en den naem van een ontworpen Stadt
Bereikte in Canaan: Aaron uitverkooren,
Die 't reukwerk aenstaekt met uw zoonen welgeboren:
Ziet op ghy helden Gods, Aertzpriest' ren ziet eens om,
Hoe 't vanden Heemel hooghgeadelt Priesterdom
Ontkleed van zynen glans treurt zonder glimp of luister:
Gelyk by zonnezwym al scheemerende in 't duister
De weereld sprictooght, zoo wannecr de Maen jeloers
Den sterflyken te spyt dekt 't aengezicht haers Bro'ers:
Treurt als 't geransoent lyk eens Kooninghs, die verslagen
Wordt op een rosbaer verfeh gebalsemt t' huis gedragen.

Waer is Jerusaleem nu uwen Kooninghs-staf,
En 't Priesterlyk Sieraet dat u Jehova gaf?
Waer is u blank yvoor? uw marmer klaer van schimmer?
Uw purper fyn van draed? uw kerkelyk getimmer?
Uw Koninghlyk paleis? waer zyn uw Ced'ren? waer
Uw pylaers, boogen, en gewelven allegaer?
Waer 't zilver? waer het goud? waer zyn de Cherubynen?
Waer 't altaer, 't wierook, en dees blinkende gordynen,
Waer d'Arke des verbonds? waer Gods geheimenis?
Helaes 't is verr' gezocht dat niet te vinden is.

Wie had gedocht, dat God te strengh op ons gebeeten,
Zyn erfdeel zoo geheel vertre'en zoude, en vergeeten:

Schoon

Schoon of de muur omringht van zulken heirkraft was
 Dat in 't geberghte alom vertrad het kruid en 't gras :
 Schoon of de Stad verzonk in 't uiterste benouwen,
 Ons hoop steunde op de Kerk, en d'heilige gebouwen.
 Wy riepen zyt getroost, laet God begaenal stil,
 Jehova blyft ons borght om zynes Tempels wil.

Maer ach rampzalige ! als 't den Heemel wou gedoogen ,
 Wy wierden in ons hoop tejammerlyk bedroogen
 In die vervloekte nacht, als eer het licht opquam,
 Ons Kerk aen koolen gingh, en stond in lichte vlam :
 Als met de vlamme opsteegh ons kryten en ons kernen ,
 Dat God noch Engel mócht beweegen tot erbarmen:
 Doen al den bergh gesteld in vuur, en enkel bloed,
 Sloegh d'overwinner met medoogen in 't gemoed :
 Doen riepme spa : vertrouwt noch kerken noch outaren ,
 Haer heiligheidt geen stad kan voor 't verderf bewaren.

Ik zelf ontvlood den moord, en riep luidskeels in 't vlien :
 Vlied met my 'tis vergeefs den vyand weer te bi'en.
 Hy heeft de Stad voorlangh, en houd haer sterke wallen.
 De Tempel is vergaen. onze hope is nu gevallen.
 Zoo berghde ik nauwlyx 't lyf, en rukte met deeze hand
 Veel heil ge schatten ongeschonden uit den brand.

Maer waerom vlood ik ? ach ! wat hield ik dier myn leeven ?
 Hadde ik myn ziele in 't vuur des Tempels opgegeeven,
 Als Meirus wel bera'en, en als Dalcus zoon :
 Of waer ik in 't hoogh koor geteld by d'ander doon :
 Zoo zoud noit zyn gebeurt dat ik geva'en, most laten
 Den Heidenschen Monarch de goude en zil're vaten,
 't Schaerlaken, 't reukwerk, en 't hooghpriesterlyk gewaedt ,
 En and're sierfels : daer een boofwicht een soldaet
 Zyn vingeren aen schend : zoo waren voort myn beenen
 Begraven met den val van d'afgekeurde steenen.

Nu houde ik d'uitvaert van 't onzalige geslacht ,
 Om welkers ondergangh het volk van Roome lacht,

44
HIERUSALEM VERWOEST.

En op de dienften smaeld die Moses heeft gebooden,
En pryst voor onzen God een hoop verdichte Gooden,
Die Abraham verzackte: en of my schoon gena
Geschied is, zoo dat ik op vrye voeten sta,
Wat batet? want waerheen dat ik my keere of wende
Ik zie myn hertenleed aen Israels ellende.

Indien ik zie rondom, ik zie hem die ons dringht,
En vind my vande macht der Heidenen omringht
Sla ik 't gezicht om leege, ik zie hoe met den zweerde
't Huis Jacobs licht verdelght, de Stad geslecht met d'eerde:
Ik zie van d'afgrond op noch smooken 't heerlyk Slot,
Daer David vaek uit heeft den Philistyn bespot.
Hesse ik myn lighten op, den Heemel is geslooten,
Noch draeght niet langer gunst zyn ouwde bondgenooten.

DOCHTER SION, REY *van Staetjonffren.*
REY *van Joodsche Vrouwen.* TITUS.

DOCHTER SION.

Ghy Spookten, die wel eer verhoogt pronkte inde tralien
Van 't goude Blyenburgh, behangen met medalien,
Waerme de Godtheid hadde onsterflykt uwen Rey,
Als ghy zyn eersleip volghde, en droeght zyn Leverey,
Als ghy Gods Majesteit omschanste met uw stoeten,
En zaeght 't gesternt', de Zon, en Maen bene'en uw voeten
Verschieten flauwer als de klaerste Diamant
Oms van uitbreidzels zend zyn stralen ooverkant:
Die ghy getuimelt, mooght op 't aldernauwst' vertellen,
Hoe veel van 's Heemels top schilt 't middelpunt der hellen:
Ten waer 't langh vallen u gewieght hadde heel in zwym,
Eer ghy ten lesten ploste in 's afgronds vuilen slym,
En diepen zwavelpoel: die flux is aengevloogen
Doen vonkken stooven ne'er uit Gods vuur vlammente oogen:
Ghy

Ghy Spookten, zegge ik breekt uit uw gevangenis,
 Aenschouwt wie 't vallen noch met u deelaghtigh is:
 Ziet hoe die blixem Gods myn Heemelhooge Ceed'ren,
 En Marb'ren gepolyft ter Hellen gingh verneed'ren,
 Als ik te trotz van nek in mynen plicht ontbrak,
 En opgeblazen nae zyn Kroon, en glori stak:
 Ziet hoe die Lufthof is verkeerd in een woestyne,
 En herbergh van 't gediert' waer in ik eenzaam quync.

O strekten d'oogen my een spronghryk Siloa,
 Nu ik myn handen wringe, en voor myn borsten slaec,
 En scheur myn treurgewaed: och ofze tranen lieten,
 Wat zou my daer een pak een pak van 't hert affchieten:
 Nu houd de rouw zoo 't schynt de dorpels toegestopt,
 Een rouw die ik al meer en meer hebbe ingekropt,
 Daer ik aen stikken zal, daer ik aen moet verstikken.
 Hoe flaeuw bezwykt myn hert schier allen oogeblikken.
 O wee! o wy! o wagh! hebt ghy bedrukte Maeghdt
 Uw hert noch niet van rouw geleegh, en uitgeklaeght:
 En mooghdy niet een traentot uwen troost verwerven,
 Zoo treurd u voorts in 't graf, en zoekt uw heil in 't sterven.

R.v.S. Wat Kryghslie koomen hier die meer zyn als gemeen?
 Waer vli'en wy? och wie is 't? zyn 't Hoplie? *R.v.I.* En met een
 De Veldheer Titus zelf, ik zie hy staet in 't midden.

Doch. Stactjonffren volght my nae, en helpt ons straf verbidden.
 Aenveerd een droef gelaet, en jammerlyk gebaer.
 Slaet voor uw borst. verscheurd uw kleed'ren, en uw hair,
 Als ik myn stem verhef. bevoghtight met uw tranen
 't Hert des Verwinners: of ghy zoo een wegh mocht banen
 Tot meededoogen. schaemd rampzael'ge Rey u niet
 Nu aen te gaen al 't geen de bitt're Nood gebiedt.
 Vergeet u ouwd geslacht van Priesteren en Vorsten
 En Kooningen, die 't al ten stryde ontzeggen dorsten.
 Oortmoedighcidt u voeght. ik gae u allen voor.
 God om wiens aenschyn juight de Rey van 's Heemels Koor,

46
HIERUSALEM VERWOEST.

My aengenaemheid jond, druipt hoonigh op myn lippen:
Dat ik beweegen magh zoo zielelooze klippen
Als zyn der vyanden onbuighlyke gemoe'n.

Titus. Wie knielt hier needer om 't erlangen haren zoen?

Doch. Grootmoogende Monarch, wilt met geduldige ooren
Ons klacht ter zielen uitgeborften doch aenhooren.

Wy 't ooverschot des volx die vallen u te voet,

Wy eiffchen geen genae, maer dat ghy met ons doet

Al 't geen wat u behaeght: laet vry uw dienaers stooten

Haer deegens door ons borst die wy voor u ontblooten:

Of datze ons werpen van dees rotzen scherp en steyl,

En plett'ren ons gebeent', want 't sterven is ons heil,

De Dood onstoevlucht, en haer komst' daer and're menschen

Voor schrikken, is den troost, en 't zoetst' daer wy om wenschen,

Om te geraeken door d'eind'looze zwarighe'en,

En eens ons leet t' ontgaen: of zydy door gebe'en,

Onzighelyke Vorst, noch tot genae te neigen,

Verzacht de peenen doch die d'overwonnen dreigen.

't Van ouwds beroemd geslacht dat vande Vad'ren daelt

Bynae is uitgerocit, dien lof hebby behaelt:

Een handvol blyfter uitgeput van ongenuchten,

Die 't leeven valt te bangh, die niet doen dan verzuchten:

Erbarmd u haerder, en verschoontze, o Vorst, althans

Die 't loth spaerde om te zien den val haers Vaderlands.

Titus. Had ghy dit voorbedacht vermaledydte Jooden,

En van uw poorten my de sleut'len aengebooden,

Als uws stads grondvest noch haer hooge muuren droegh,

Als ik om Sions kreits noch eerst myn leeger sloegh:

Ghy stond noch daer ghy stond, en van uw sterke wallen

En waer de singel noit ter aerden n'eergevallen.

Hoe vaekken hebby met een ingebooren haet

Myn kaizerlyke gunst, en goedigheid versmaed,

Als ik u hulde acnbood, en uit een mild onfarmen

U zwoer gezamentlyk voor onheil te beschermen:

Hoe meenighwerven blies ik d'aftocht alzo ras
 Ghy nood leed, als de ftyd en storm op't heefte was:
 Hoe dikmael breidelde ik myn ongetemde benden
 Van vreeze datze uw Kerk en Godsdienst zouden schenden.
 Nu komdy smecken. op fact op. *Doch.* Ertzmaerschalk
 ach?

Dat wy u quetsten oit is laes! al ons beklagh.

Titus. Nu 't glas verloopen is nu roeptmen om genade.

Doch. Erbarmt des armen volx al komet vry wat spade

Titus. Zoo spade datter niets voor u te hoopen staet.

Doch. Een welgebooren Vorst zich noch erbarmen laet.

Titus. Een welgebooren Vorst zoekt 't voordeel vanden lande.

Doch. 't Ontfermen voordeel brengt, gestrêgheid schade en schande.

Titus. 't Ontfermen brengt ook ramp, gestrengheid voordeel toe,

Zoo houtmen 't volk in tucht. *Doch.* Elk een verwenscht
 de roe.

Titus. De boofwicht haet zyn straf. *Doch.* Ons heeft geen straf
 ontbrooken.

De Veldheer heeft zyn leet ten uitersten gewrooken.

Titus. Waer mynen doortocht valt daer eiffchen noch te staen

Dees muiters tot een les en spiegel voor de qua'en.

Doch. Die 't spieglen lust beschouw dit graf vol doode beenen,

Dees omgekeerde Stad, en die verstroyde steenen.

Titus. Licht slaetmen inde wind 't geen zelf men niet en ziet.

Doch. Al zietmen 't niet de Faem meldt watter is geschiedt.

Titus. De Jooden voor 't gerucht noit eenen voet verzetten.

Doch. 't Is een Godsdienstigh volk dat yvert om zyn wetten.

Titus. Is't yver datmen muit? *Doch.* Het acht de vryheid
 weerd.

Titus. Derft hy ook vryheid die al heeft wat hy begeert.

Den Jooden was 't vergunt haer dorpels te bewoonen,

Te leezen haren oegst, en Kooningen te kroonen,

En Vorsten van haer bloed met purper te bekle'en,

En yrank te leeven nae der bestevad'ren ze'en:

48
HIERUSALEM VERWOEST.

Dies moesten zy den stoel van Roomen onderstutten
 Met dragelyken tol, daer voor wy haer beschutten
 Van allen ooverlast des woedenden Soldaets :
 Jae wie ontwyen dorst 's Kerx afgekeurde plaets,
 Nae d'uitgedrukte wet geprent in zuiv're marmer,
 Die brocht zyn vonnis meede, en vond geen lyfs beschermer,
 Is dit geen vryheid die't gespuis vernocgen magh ?
 Veel andre zyn te vre'en, en dragen ons ontzagh :
 Maer uw hertnekkigheidt, en niet de zware tollen,
 En 's Kaizers slappen moed, die braghten u aen 't hollen :
 Ons goedheidt vaek misbruikt u stouter heeft gemaakt.

Doch. Doorluchte Prins 't is waer, ten kan niet zyn miszaekt :
 Doch ooverweeght, dat eerst door woedende Tyrannen
 De keetenen van twist, en oproer zyn gespannen :
 Noit had de vroomme deel aen zulken oovermoedt.

Titus. De vroomme vaek ontgeld 't quaed dat een booswicht doet.

Doch. Wie wys is en bera'en die schiftze van malkander.

Titus. Elk wascht zich af van 't vuil en schuift het op een ander.

Doch. Wie niet handdadigh is aen eenigh quaed beleidt
 't Is billyk dat hy staet op zyn onnoozelheidt.

Titus. Zoo spreckt de quaedste schelm. *Doch.* Men ziet op niemands spreken,

Men let op yders seit, en al 't geen heeft gebleeken.

Daenstellers van 't rumoer zyn elk een oopenbaer.

Titus. D'handhavers zyn al dood, en die verbergen haer.

Doch. Men houdt die te goe, de straffe hun hoofden rake.

Titus. Rechtveerdigheidt die 't meint eischt oover beiden wrake.

Doch. Uit slechtigheidt is 't vaek dat ymand 't quaed bestemd.

Titus. Al boet hy 't met zyn hals dat schynt dan niemandt vremd.

Doch. Wie 't uit onkunde faelt heeft in dit pleit groot voordeel.

Titus. Zoo groot niet of hy moet uitstaen zyns Rechters oordeel.

Doch. Een oordeel hecht gesmeed op 't aenbeeld vande re'en.

Titus. Een oordeel dat de wet en Kryghsfraed steld te vre'en.

Doch. O vorst vernoecht u met de straf alree genoomen,
 En die der boozen roth noch versch is ooverkoomen,
 Het ooverschot meest al onschuldigh is aen 't quaed
 Daermeede uw Majesteit gequetst is inder daed,
 Misgunt niet dat wy hier zieltoogen weinigh dagen,
 En als een eerlyk lyk Jerusalem beklagen.

Titus. Om hier te nest'len? neen, de kryghsman die't zich belghet
 Staet uw uitroeyen duur. *Doch.* Nu zyn wy gants verdelght.

Titus. Zoo gants niet of ons stond een erger quaed te vreezen.

Doch. Zoo Roome vreeze aenkomt van ouderlooze weezen,
 Van Weeuwen uitgeschreit, van Vrouwen leevens moe,
 Van wat ontwapent volx zoo brengen wy ze haer toe,
 Die uitgemergelt, niet voor hebben, als ons magen,
 Waerze ergens kenbaer zyn, in't koude graf te dragen,
 En in spelonkken en steenrotzen hier ontrent
 Te huilen schouw van't light tot dat ons leeven end.

Titus. Van luttel zaeds gestroit dat oover is geschooten,
 Wast eenen ryken oeght. alzo van weinigh looten
 Onstaet een boomryk woud. zoo't eerstgeplante veil
 Beklimt en dekt een muur al is hy hoogh en steil.
 De doornen laten niet van nieuws weer aen te groeyen
 Zoo langh daer wortel blyft, die mostmen eerst uitroeyen.

Doch. Men laet dees woeste plaets van kryghslic wel verzoght.

Titus. 't Mistrouwen geeft meer rust, en is een vaster borght.

Doch. Mistrouwdy die ghy loont? *Tit.* Geenzins, maer wel uw
 Die altyd woeld en tracht den geenen 't hoofdt te bieden (lieden
 Die uwen staet verdukt. *Doch.* Ey wapenloozen hoop
 Die in u tranen smilt, en't zughten hebt goed koop,
 Verheughd u nogh met my, dat d'ooverwinners moeten
 Voor uw verschrikken, daer ghy ne'erlight voor haer voeten:
 Grypt moed, en recht noch op 't vervallen Joodendom,
 Want Titus staet bedeeft, en 't heir ziet nae u om.

Titus. Uit d'assche van een stad, licht word een zaek verkeeken,
 Is vaek een brand ontstaen die landen heeft ontsiecken,

60
HIERUSALEM VERWOEST.

En ryken met de grond ge-effent en vernielt :
Geen lichaem achtmen dood zoo langh het is gezielt.
Die dikwils op het veld door dooden zyn gereckent
Gedenken aen haer leet, verryzen we'er en wrecken't.

Doch. Verre is de wrack van ons die bloot zyn van geweyr.

Titus. De wanhoop ziet niet aen al waer 't een maghtigh heyr,
Zy geeftze dobbel kracht, en helpt we'er op de beenen
Een deel vervloekt gespuis, eer 't ymand zoude meenen.

Doch. Helaes E'elacrdigh bloed ! 't mistrouwen dat ghy hebt
Veroorzaekt datmen troost, noch blyfchap uit u schept.

Titus. Zyt Jonghvrouw wel gemoedt, en wild ten besten hoopen,
De Kryghfraed is vergaert. myn tyd is hier verloopen.
Verwacht van ons het loth, en denkt het zal wel gaen:
Wy breeken morgen op, daer leght uw zaek nae aen.

Doch. 't Onreedclyke dier, dat eertyds twee gebroeders
Grondleggers van uw staet verschoonde, en als haer 's moeders
Ontzet en speen gebrak opzooghde aen 's Tybers boord
Was reed'lyker als ghy die nae geen smeeken hoord.
Het klippigh steengebergh dat hier met doon bespreed leid
Ik tot getuige neem, o Titus, van uw wreedheid.
Geen kermen heeft hier plaets, en my voorzeidt de Nood
Een slaeffsche ballinghschap, of een benauwde dood.

REY van Prieftleren.

Wy Prieftlerlyke Reyen
(Die voormaels met schalmeyen
Den vierdagh plachten en de Feeften in te wyden,
En steedts op Moses wetten
Aendachtelyk te letten,
En te vergaren 't volk op haer gezette tyden)
Niet hebben acht geflagen,
En d'onverwachte plagen,
En 't voorfpoek dat ons daeglyx met verwoesting dreigde :
Al gaf God zonder spreken

Zoo meenigh helder teeken,
 Waer aen 't bleek waerwaerts dat de Joodsche staet zich neigde,
 't Verwoesten, en vertreeden
 Van d'omgeleegen steeden,
 Vol vyers, vol moordgeschreis, vol brands, vol bloeds, vol tranen,
 Vol krytens, en vol zughten,
 Vol twists, vol kryghsgerughten,
 Wou Salem van haer val, en ondergaen vermanen.
 De ruighgehairde Sterre,
 Die inde locht van verre
 Blonk als een Godlyk zweerd recht booven onzen scheidel,
 Riep : dat het zweerd van Roomen
 Ons haestigh op zou koomen,
 En treffen jongh en ouwd, ryk, arm, e'el, en oneedel.
 't Licht binnen d'heil'ge drempel,
 By 't Outaer, en den Tempel,
 Waer voor de donk're nacht week met zyn bruine vlerken :
 Het zwang're Koebeest meede,
 t'En brand geschikt alreede,
 't Lam barende, zocht ons te brengen tot opmerken.
 De deur met yf're slooten
 Van klaer meetael gegooten,
 Die twintigh mannen al bezweet te grend'len plachten :
 Waerschouwde ons Godverachters,
 Als haer de Tempelwachters
 Wydoopen vonden staen vaek, en verscheiden nachten.
 Het heirkraft veeler volken
 Dat booven inde wolken
 Zich leegerde inde locht voor d'ondergangh der Zonnen,
 Vertoonde ons al de benden
 Die d'ouwde Stad berenden,
 En niet aflieten voor zy haddenze gewonnen.
 's Nachts als wy bezigh waren
 Om t'off'ren op d'Altaren,

52
HIERUSALEM VERWOEST.

En 't heiligh Pinxterfeest met yver uitermaten
Aendachtelyk te vieren,
Nae d'overouw manieren,
Riep ons een stemme toe: laet ons dees Kerk verlaten.
't Weeklagen ongewoone
Van Ananias zoone:
Wee volk! wee stad! wee Kerk! wee wee van allen hoeken!
Ons uit den slaep niet wekte,
Daer 't als een voorspel strekte,
't Welk aenwees, dat ons God op't strengste zou bezoeken.
Dit alles slaen wy gade
Helaes! nu 't is te spade,
Nu Stad en Tempel is een roof der vreemdelingen.
O God! ziet cenmael needer,
En troostet Levi weeder,
Op dat wy uwen lof met juichen moogen zingen.

DE VIERDE HANDEL.

TITUS *de Kaizer.* TERENCEIUS *Hopman.*

TITUS *de Kaizer.*

Wy staen op ons vertrek. myn afgestrc'en Soldaten
Nae zoo veel oorloghs blyde haer leegerplaets ver-
laten.
Wy laten achter ons een omgeworpen muur,
Een Kooninglyke stad verdelght met stael en vuur,
Een aerdryk omgewroet, een Kerkhof vet van dooden,
Die niemand staen t'onzien, ten ware dat der Jooden
Verreezen schimmen ons opkoomen mochten dol
Met Fakkelen, gelyk uit Plutoos duister hol

Opdon-

Opdonderen zomtyds d'ontfelde Razernyen,
 Als al de weereld voor een anker fchynt te ryen:
 Maer dat is zonder zorgh: nochtans aght mynen Raed
 Dit oorbaer, datmen tot gerufftheit vanden ftaet
 Hier een bezettingh leght van Kryghflic wel ervaren,
 Die onder eenen vooghd't land hier ontrent bewaren,
 Op datter niemand Schans, nogh Slot, nogh veftingh bouw,
 Nogh voet kryg, nogh yet quaedts den Roomulynfchen brouw.
 Terentius, die vaek de fchild waert van myn leeven,
 Wanneer ik inden ftryd my had te diep begeeven,
 Omsingeld van't gevaer, beleegerd van't gekerm,
 Beslooten van't geweer, daer met geheeven erm
 Ghy my te redden wift door fabelen en pyken,
 En floeght een wagenborgh van doon, en verfehe lyken:
 Deeze cere komt u toe: ontfanght, ontfanght van my
 Uw wettelyke Prins en Veldheer de vooghdy
 Van gans Judea. let met aendaght op uw zacken,
 En wilt in't voordeel van ons Monarchie waeken.

Teren. Aenziencyke Vorft, ogh of uw Majefteit
 Meer nuts genieten moght van myn gehoorzaamheid:
 Wy neemen 't ampt in dank. uw mildheid is te looven,
 Die ons verdienften in befoldingh gaet te booven.
 Verfchoont uw Dienaer niet, die als de Kaizer fpreekt
 Wenscht te vervullen 't geen aen zynen plight ontbreekt.

Titus. Myn thiende bende, die haer oit zoo vroom verweerde,
 Gefterkt met nogh meer volx te voet en ook te peerde,
 Ik tot bewaringh hier te leegeren besloot,
 Om d'overwinningh te verzeek'ren buiten nood,
 Waerom men heeft verfchoond den muur in't weft geleegen,
 En't geen daer aen kleeft: daer het Kryghsvolk vry van reegen,
 Van hagel, wind en storm, en onwe'er fchuilen magh,
 En herbergh krygen: hebt ghy oover haer 't gezagh:
 Omhelst de wetten, en wie teegen 't recht derf woelen
 Doet hem de ftrengigheit van onze Kryghstught voelen.

54
 HIERUSALEM VERWOEST.

Tere. Al wat myn Heer beveelt werd weetens niet verzuimt.

Titus. Geen uitgedreeven Joon geeft hier te wonen ruimte :

Maer and'ren die haer nae ons zeeden kunnen voegen

Vergunt deeze akk'ren te bezaeyen en te ploegen,

Midts reedelyken tol 't Ryk in te wilgen, en

Dat niemand ander staf als onzen scepter kenn'.

Tere. 't Is billyk en geground, het steunt op goede reeden.

Titus. Zoo ymand derf bestaen of vestingen, of steden

Te stighen, en tot zulx yets delve of spitte of graef,

Die heeft het lyf verbeurt, zyn goed en al zyn haef.

Die zaek is van gewicht, dus heghtze in uw gedaghten.

Tere. De Prinse twyffel niet wy hoopen 't te betraghten.

Titus. Uit myn gevangens ik heb duidelyk verstaen

Dat Simon, die ons zoo veel hoons heeft aengedaen,

Die schelm, dien afgereght op zoo veel boveryen

Het oorlogh spaerde, om zyn verschulde straf te lyen,

Zigh onder 't muurwerk houd, 't welk nogh van d'aerde rookt,

Met and're die hy nae zyn lust heeft opgestookt :

Neemt aght hier op, en dees steenhoopen wilt bezetten

Met wachters voor een wyl, die op dien boofwicht letten,

Op dat hy 't niet ontslip : indien noch 't recht in zwangh

By d'Heemellieden is, dat elk zyn straf ontfangh,

En peenen geld, en boet zyn grouwelyke stukken,

Hy zal u niet ontgaen. *Tere.* En of dit wou gelukken,

Wat eischt het recht van hem ? te sncu'len door de byl ?

Titus. Die deughd gebeurt hem niet. dat ghy hem inder yl

My toestiert wel bewaert te Roome, daer wy wenschen

Dat hy in ons triumph zy 't schouwspel veeler menschen,

En pynelyk uitbrack zyn Goddelooze ziel,

Die stadigh van het eene in't ander quaed verviel.

Tere. Schept die verrader slechts in onderaerdsche kuilen

De locht, al gingh hy zigh zoo diep uit angst verschuilen

Dat hy den Tartarus, daer geen en Phebus schynt

Moght hooren loyen, als de boosheid word'gepynt :

Die schelm, doorlughtigh Held, myn hand niet zal ontvlieden.
 Belieft u yets wat meer ghy hebt maer te gebieden.
 Ik volge uw Majesteit en doe u uitgeley.

Titus. De tyd verloopt, het is hooghnoodigh dat ik s'hey,
 En vorder onzen toght. ik zie nu wy vertrekken
 De Kaizerlyke Stad haer zeeven halzen rekken,
 En uitzien nae het heir, dat waerwaerts het ook vecht
 Alom het veld behoud, en prys en eer inlegt.
 Ik zie de staci vande Roomfche burgeryen
 In volle rustingh ons ontmoeten met verblyen,
 Den Tyber zwert van volk. ik zie Vespasiaen,
 Myn Broeder, en den Raed by Jovis Tempel staen:
 De Priesteren 't Outaer vo'en, en al de Gooden vieren,
 En 't onverwelklyk groen 't hoofd des Verwinners sieren.

REY van Joodsche Vrouwen. FRONTO. REY van
 Staetjonffren. De DOCHTER SION,

REY van Joodsche Vrouwen.

Nu wakker stapelt steen. de Nood breit duizend listen.
 Deeze aenslagh blyft ons borgh, of d'eerste treeken misten.
 O krankke toevlucht! zoo de Kooningen van ouwds
 Bedrupt van Balssem, en verladen met veel gouds,
 Behangen met de glans van Purper en kleinooden,
 Opbracken 't marmor, en opkeeken vanden dooden,
 Hoe zoud haer quetzen. ach! maer als 't aldus moet zyn,
 Dit is de waerheid naest, en geeft het veinzen schyn
 Voor 't ander. wakkert u. metst van berookte steenen
 Een graf voor d'Ydelheid, en wilt haer lyk beweenen.
Fron. Mars heeft hier uitgeraest. hy scheid om elders we'er
 Een weederspannigh Ryk met zyn gevelde speer,
 Met 't weerlicht van zyn schild, en met getooghen zweerde
 Te sleghten tot den grond, en boodem toe met d'eerde.

Ik kooome in 's Kaizers naem, gelast om zoo terstond
Dees Tempelhoeren, die geen uitstel word gejong
Te volgen doen het heir dat langer niet magh dralen.'

R.v.I. Help God hy komt om ons, het is om ons te halen.

R.v.S. Steenrotzen berst van een, valt bergen op ons neer.

Troost God waer vlughten wy. hier is geen vlughten meer.

Fron. Wegh wegh met dit geraes 't is langer hier met steenen

Nogh kermen niet te doen. *R.v.S.* Waer wildy met ons heenen ?

R.v.I. Wat hebby met ons voor ? *Fro.* Voort voort Jodinnen voort.

Ik doe u geen verslagh, neen, niet een enkel woord,

Ghy werd het zelf gewaer. wel waer is uw Vorstinne ?

Waer is 't hertnekkigh wyf ? *R.v.S.* Wy bidden u uit minne

Ogh wyftze ons waerze dwaelt. *Fro.* 't Is u niet onbewuft.

R.v.I. Wy zyn om harent wil bekommert en ontruft.

R.v.S. Zy droop van onze Rey vol zughtens, en vol klagen,

Beroit van hoofd en zin, versuft en heel verslagen,

En cermen toezagh (want onze oogen waren dik,

En rood van schreyen) zy in eenen oogenblik

Was ons gezicht ontgaen, en waerwaerts dat wy zonden

Haer stem wierd niet gehoort, haer voetspoor niet gevonden.

R.v.I. Verlatene Vorstin, zoo ghy de loght nogh scheidt,

Meld doorzack waerom datge ons dus begeeven hebt :

Want zooder hoop was om uw zelve te verstecken

Wy hadden 't zamen wel dit ongeval ontwecken :

Geen klip zoo yslyk steil, geen afgrond is zoo naer,

Vol slangen, vol gedierte, of 't uiterste gevaer,

Hadde ons doen klimmen, en opklaveren en dalen :

Of hebby voor den tyd uw doodschuld gaen betalen,

En zydy van een rotz gesnevelt op een steen,

Die gants verplettert heeft 't albafter van uw le'en,

Zoo wilt door eenigh spook of teeken dogh gehengen

Dat wy u vinden, en met rouw ter aerden brengen.

Fron. Hoe luide het jongst beklagh ? hoe droegze haer alsze schied ?

R.v.S. Van droefheid uitgeput, verwonnen van verdriet,

Zal ik dan, sprakze, die gevallen ben in handen
 Van d'onbesneeden, zyn haer schouwspel t' mynder schanden?
 Zal ik die een Vorstin der volken ben geweest
 Verstrekken een slavyn van die ons heeft gevreeft?
 Zal ik verschooven gaen in ballingschap vol smerten
 Myn ramp in eeten? en al steeds met droever herten
 Ophalen mynen val? en den voorleeden slaet
 Gaen vergelyken met ons teegenwoordigh quaed?
 Nogh zoo niet. nalyx was het kermen vande lippen
 Of wy verlooren haer ontrent die scherpe klippen.

R.v.I. Hy gaetze zoeken. *R.v.S.* Ogh of dit gelukken wou,
 Dat wy 't lyfberghden van ons welgebooren Vrouw
 In't uiterste gevaer voor 't woeden der Tyrannen:
 Wie weet wat uitheemsch bloed eens met haer aen moght span-
 En geeven zich te velde, om 't ooverschot der Joon (nen,
 Te stellen in haer stoel, en Kooninghlyken Troon:
 Wie weet van waer ons God moght een Verlosser wekken,
 Die eenen Cyrus zoude, of and'ren Moses strekken,
 Of braven Gedeon, of trotzen Josua,
 Of stouten David tot verzettingh van ons scha.

R.v.I. Staetjonffren zwyght hy keert met ooverwinners treden,
 Gezwollen om zyn hoofd van toorne, en gants t'onvreden,
 Met dreigende oogen spoed hyt' onswaert zynen gangh.
 Jehova staet ons by. wat word my't herte bangh.
 Moord! moord! hy trekt 't geweer. ik tril, ik beef, ik zidder.

R.v.S. Genade, o' ouwd Romein! *R.v.I.* Genade, o' eedel Ridder!
 Wat is 't dat u ontsteld? wat is 't dat ghy begaet?
 Wat eer is 't dat ghy dees verdrukte Vrouwen slaet?
 Een troosteloozen hoop. tert liever uws gelyken.
 Gaet uwen vyand toe zoo zal uw vroomheid blyken:
 Hier haeldy enkel schand. laet zinkken uwen moedt.
 Wat is 't dat u ontzet, en heftigh woeden doet?
 Wat eifchty zoo verstoort? agh wilt dogh wat bedaren.

Fron. Dat ghyze daedlyk meld. *R.v.I.* Men zal't u openbaren.

Als 't ymmers zoo moet zyn. aenhoort slechts met geduld.
 Aen haer rampzaligh einde, en dood heeft niemand schuld.
 Als zy, die alze droef haer handen had gewrongen,
 En't aenzicht opgekrabt is van een rotz gesprongen
 Met schrikkelyk gehuil, 't welk drymael heeft geverght
 Den galm die woont in dit omliggende geberght:
 Wy volghden haren sprongh met uitgekreeten oogen,
 Maer wie had onbezwymt van't hooge aenschouwen moogen
 Een lichaem, welx gestalt was vanden zwaren val
 Gants uitgewischt. o Vrouwe! o rotze! o bergh! o dal!

Fron. Dat rickt nae schelmery. denkt nimmermeer met liegen
 Een afgereght Romein als ik ben te bedriegen.

Ziet voor u wat ghy doet. *R.v.S.* Wy bidden u geloofst.

Fron. Waer is het lichaem? *flux.* *R.v.I.* Wat lichaem? dat berooft
 Van zyn gedaente is gants verplet in al zyn deelen?

Fron. Wyft my 't verplette, voort, en past op myn beveelen?

R.v.S. Wy quamen als zy lagh gevallen nae bene'en,
 En hieven 't zielloos lyf op vande koude steen,
 En groeven't inder yl daer zelden ymand wandelt,
 Van vreeze datze niet wierd nae haer dood mishandelt:
 Die eer gebeurde haer noch, dat wy de graffte wat
 Verheerlykten met puin van ons verbrande Stad,
 Met heele en halve steen, op datter eenigh teeken
 Moght blyven als men van haer einde quam te spreken.

Fron. Waer is de plaetse *flux?* *R.v.S.* Wy bidden u betoont
 Eerbiedigheit den doon, haer sterfelykheid verschoont,
 Nogh 't lichaem niet onteert van deeze, die eylasy
 Gesneuvelt deerlyk, wierd begraven zonder stasy.

Fron. Het lichaem zal ik zien, staet op uw hoede nogh,
 Want vinde ik dit als 't eerste onwaerheid en bedrogh,
 Het zal u rouwen. *R.v.S.* Och besnoeit die booze lusten,
 En die zoo lieflyk slaept laet inden grave rusten.
 Wat zydy voor een volk, die na genomen straf
 Een doode romp vervolgh, en wreekt u aen een graf?

Wat komt u aen? ghy valt aen 't schenden, en aen 't breeken
 Van onzen timmer, ach! den Heemel zal het wrecken,
 Dat als een dullen hond ghy schuimbekt, schend, en byt
 't Geen heiligh is, en tot een eerlyk lyk gewyd.

Wee ons hy luistert niet. zyn wreedheid heeft geen ooren.
 Best doen wy reghte bieghte, en melden 't van te vooren
 Eer dat hy 't al verwoeste, en in zyn dolligheid,
 Tot wraeke van't bedrogh ons dobb'le straf bereidt.

Vroom Kryghsman, staet wat stil, en willet ons vergeeven.
 Wy zyn uit hooge nood, en anxst hier toe gedreeven.

De zinnen lyden last, komt volghtme, want hier by
 De dochter Sion met een Jonffer twee of dry
 Schuilt in het hol des berghs. Komt uit 't is al verlooren.

Uw volk heeft u verra'en, Prinsesse welgebooren,
 Den aenslag is ontdekt. komt wederom in't light.

Verheught uw vyand met een treurigh aengezicht.

Hy lacht in ons verderf. komt uit, en wilt niet schroomen:

Zulx is voor deezen ook een Kooningh ooverkoomen,

Die Salems scepter droegh, en met benauwder ziel

Ontvliende in handen nogh van Nimrots naezaet viel:

Die voor hem sneu'len zagh de vrughten van zyn lenden,

En most van 't licht berooft, zyn leeven pylyk enden

In ccnen duist' ren nacht, in een ongastvry land.

Dit is de geene die ons oover zee en zand

Vervoeren zal. indien ghy meer vermooghd met kermen

Als wylie, valt hem aen, en brengh hem tot ontfermen.

Doch. Ervaren oorlooghman, nae't woeden des soldaets

Had vaek beleeftheid by den Ooverwinner plaets,

Die vroom was, en geen roem zoght met een afgestreedens

Onweerbaer hoopken volx styf op den nek te treden:

Omhelst dogh deeze deughd, en leent een lydzaam oor

Aen uw gevangens. zeght, wat hebdy met ons voor?

Wat lyden gaen wy aen? *Fro.* Ghy moet terstond na Roome

Ons zeegefeest ten dienst, het is zoo voorgenoomen:

HIERUSALEM VERWOEST.

Men zal u, om wiens wil geplenght is zoo veel bloedts,
 Gevleugelt volgen doen de Kaizerlyke koets,
 Met uwen ganscheyn Rey, met duizend Jongelingen,
 Dan mooghdy zoo 't u lust uw Tempeldeuntjens zingen:
 Als ghy de vaten, en al 't goud, en zilverwerk,
 En 't Priesterlyk Tapyt, de glori van uw Kerk,
 De goude kandelaer, en tafel op een wagen
 Ziet zeegenryk ten toon voor yder ommedragen.

Doch. Veel eer als zulx gebeurt zal God op myn geschreeuw
 Doen koomen op den wegh een Tyger, of een Leeuw,
 Die ons verflinden zal, en tot het been toe knagen,
 En met zyn ingewand in zynen schuilhoek dragen:
 Veel eer als dat gebeurt, zal 't God zigh trekken aen,
 En ons, of u gezwind met zynen blixem slaen:
 Veel eer als dat geschied, eer dat ghy vreughd zult rapen
 In onzen onderganch, eer werden wy verschapen,
 En trekken aen 't gestalt van een onreedelyk beest,
 Eer scheuren wy ons kleed, en schenden uwe Feest.

Fron. Ghy queld u te vergeefs. wy schrikken voor geen dreigen,
 Uw roepen geld hier niet. ghy hebt u lyf niet eigen.
 Ghy moet meede oover Zee: dus maekt uw hert geen pyn,
 En zult ons dienstmaeghd's daeghs, des naghts ons boelichap zyn

R.v.S. Agh moeder Sion, helpt, wy zygen ne'er ter aerden,
 Waer toe of wy de bloem van onze jeughd bewaerden
 Op een goed huwelyk? om naemaels tot gerief
 Te dienen een schavuyt een eerloos hangedief?
 Om zyn slavin te zyn? om hem te laten dryven
 Zyn booze moetwil met ons noit gerepte lyven?
 Ons kuisheid noit bevlekt? ons witte zuiverheidt?
 Wat bruiloft hebben wy ons zelfs niet toegeleidt:
 Zal nu een Rossiaen van 't lyf de gordels rukken,
 En d'onverwelkte roos van onze Maeghdom plukken?
 God moetet zyn geklaeght. *R.v.I.* En zullen wy althans
 Den moordenaers, en beuls van ons getrouwe mans

Verstrekken tot een proye, en zulke schelms verwerven,
 En hun believen en omhelzen met onze ermen,
 En dulden datze met haer lippen ongezond
 Ons kaeken drukken, en't koorael van onze mond.
 Geensins, wy zullen voor't opdagen vande morgen
 Haer't hoofd omwringen, en in d'eerste slaep verworgen.

Fron. 't Is langh genoegh gedraelt. volgt daer ik u geley.

Ons heirkraght ghy verlet. men acht hier geen geschrey.

Doch. Wy volgen. gaet slechts voor. vergunt ons nogh die zeegen

Dat wy ons klaghte doen, en zeggen onderweegen

Het Vaderland adieu. bedrukte vanght dan aen,

En neemt uw afscheidt, want de tyd eischt dat wy gaen.

R E Y van Joodinnen.

Ghy onlanghs heerlyk,
 Maer nu o deerlyk
 Jerufalem hoord ons geklach.
 Wy neemen oorlof. ach ach ach ach!
 Gezangh en Cyther,
 Staf, Kroon en Myter,
 Gestoelt' dat noit zyn weergae zagh:
 Wy neemen oorlof. ach ach ach ach!
 Ghy praghtige hooven,
 Die trotz nae booven
 Reest, daer de Stad op't hooghste lagh:
 Wy neemen oorlof. ach ach ach ach!
 Volkryke straten,
 Die nu verlaten
 Zyt op het schoonste vande dagh:
 Wy neemen oorlof. ach ach ach ach!
 Verheeven daeken
 Vernielt door't blacken
 Van's vyands tortzen oon verdragh
 Wy neemen oorlof. ach ach ach ach!

HIERUSALEM VERWOEST.

Ghy hooge poorten
 Waerin verhoort, en
 Gevonnift elk te worden plagh :
 Wy neemen oorlof. ach ach ach ach !
 Gewyde graven
 Van die de ftaven,
 En Scepters droegen met ontzagh :
 Wy neemen oorloof. ach ach ach ach !
 Bespiende toornen,
 Waer uit met hoornen
 Men maecte vande ftryd gewach :
 Wy neemen oorlof. ach ach ach ach !
 Ghy trotze muuren,
 Die niet verduuren
 En mocht der Heid'nen stormbok dogh :
 Wy neemen oorlof. ogh ogh ogh ogh !
 O Kerk der Kerken ,
 Waer aen men merken
 Moght Jacobs yver oon bedrogh :
 Wy neemen oorlof. ogh ogh ogh ogh !
 Daer God zyn zeegen
 Uitbreide in't pleegen
 Van d'heil'ge die hier gefchach :
 Wy neemen oorlof. ach ach ach ach !
 Daer bly van zinnen
 De Cherubinnen
 Elk min'lyk groeten met een lach :
 Wy neemen oorlof. ach ach ach ach !
 Daer Levys flamme
 Met zuiv're vlamme
 Op 't Outer 't offer fmooken de' :
 Wy neemen oorlof. wec onzer wec !

O vloer bevoolen
 's Hooghpriesters zoolen,
 Daer eenen Phenix nam zyn ste':
 Wy neemen oorlof. wee onzer wee!

Daer d'Ark behoede
 Aarons roede,
 Het Man', en Moses Tafel me':
 Wy neemen oorlof. wee onzer wee!

Verflagen Helden,
 Die most ontgelden
 's Kryghs toorne, en boeten het gelach:
 Wy neemen oorlof. ach ach ach ach!

Verloste Moeders,
 Die niet bedroevers
 Zaeght als uw teepels droogh van zogh.
 Wy neemen oorlof. ogh ogh ogh ogh!

Die in uwe ermen
 't Kind hoorde kermen,
 En geeven zynen doodsnak nogh:
 Wy neemen oorlof. ogh ogh ogh ogh!

Verwoefte steenen,
 Verftroide beenen
 Vleefsch dat verftrekt der dieren aes:
 Wy neemen oorlof. helaes helaes!

Verleide zielen,
 Die hielpt vernielen
 Uw ouwde ftad, en ftreed zoo dwaes:
 Wy neemen oorlof. helaes helaes!

Kelders en kuilen,
 Daer voortaan d'Uilen
 Haer laten hooren met geraes:
 Wy neemen oorlof. helaes helaes!

DE VYFDE EN LESTE HANDEL.

TERENTIUS SIMEON REY *van*
Christenen. GABRIEL.

TERENTIUS.

Simeo.

IE maect u stout zoo vroegh dees velden te bespieden?

Verfspieders zyn wy niet och neen, maer vroome lieden,

Genadigh Landtvooght, wy zyn Christenen gedoopt
 Een vreedzaam volk, dat steeds op Jesus Christus hoopt
 Die zielen Heiland: dien de Goddelooze Jooden
 Zoo schelms betighen, en zoo schandelyken dooden?
 Wy gangers in zyn spoor, om zynen naem versmaed,
 Te strength van haer vervolght, en tot in 't graf gehaet,
 Voor 't jongste Paeschfeest hier nogh aen ons heerdste zaten:
 Maer door het spooken van d'Aufonische Soldaten,
 Die 't al afliepen, als vast d'een aen d'ander stad
 Van haer beklommen de bebloede ne'erlaegh had,
 En 't yslyk moordgeschrey dat herwaerts inde toppen
 Der hooge bergen klonk van Ascalon, van Joppen,
 Van Ptolemaïde, Jotapa, Taricheen,
 Aphaca, Garizim, 't plat land der Idumeen,
 En andre plekken: wy bedught voor Salems plagen,
 Die Davidszoon voorzey, die veele koomen zagen,
 En druppen onverziens op dit halstarrigh zaed,
 Dees muuren vlooden nae de Goddelyke raed
 Die ons Messias gaf, en bleeven zoo verhoolen
 Te Pella. nu de Stad light gants vergaen tot koolen

En

En affche Koomen wy, een ongewapent volk,
 't Verwoeft Jerufalem bezien : of nogh de kolk ,
 Of eenigh teeken van ons heerdfté was te vinden,
 Of koud gebeente van ons onbegraven vrienden :
 Vermidts wy hoorden 't heir op zyn vertrekken stond.
 Dit weinige Eedel Heer ons arme Pelgrims jond.

Ter. Uw antwoord my vernoecht. gaet heenen zonder vragen
 Uw dorpels zoekt, begraef uwe onbegraven magen,
 En zoo de Nood u drukt, keert van't geberghte we'er,
 En flaet u metter woon hier veiliglyken ne'er,
 Bezait dit akkerland, plant wyngaerd, bouwter hutten,
 En uwen Christus dient wy zullen u beschutten,
 En al die 't Joods geflaght niet godloos hangen aen
 Ons zullen wilkom zyn, 't land zal haer oopen staen.

Rey. Helaes ! wat merkken wy hier al veranderingen.
 Helaes ! Jerufalem, ons fchynen alle dingen
 Vergaen met uwen val. wat Scyth, wat wreede Parth
 Die hier voorby gaet, moct met een meedogend hart
 Niet aenzien dat geweld vernielt met stael en vuurwerk,
 En geeven een gehuil op 't omgestorte muurwerk,
 Op 't puin en d'assche, die d'uitheemschen houd bedeeft,
 En tuight hoedanigh is haer heerlykheid geweest.
 O God ! wat ziedy niet al aen met alziende oogen.
 Wie zal hier oover recht uw oordeel vaten moogen.

Gabr. Ghy Christen Pelgrims, die hier dut en vreeft geen leet
 Van d'Engel Gabriel dies 's Heemels vloer betreed :
 Die d'heil'ge Moedermaeghd boodfchapte van te vooren
 Hoe zy van God was tot een Moeder Gods verkooren
 Ik zal 't ontvouwen, en voor u ontsluiten al
 't Geen aen te merken staet in Isr' els droeven val,
 Met aendaght daer op let, en u geensins verwondert .
 Dat ghy hier ziet vertre'en, verbrand, geblaekt, geplondert
 Den Priesterlyken stoel korts vol van Majesteit,
 Den Kooninghlyken Throon, de praght en heerlykheid

66
 HIERUSALEM VERWOEST.

Des grooten Salomons : dat ghy met stael met vlammen,
 En honger ziet verdelght de welgebooren Stammen :
 Die alle volk te spyt, en d'Engelen te trots,
 Uitblonkken in't geberght gelyk een glori Gods :
 Want daer in is vervult, 't geen voormaels u in Perfen
 Heeft Daniel voorzeid met zyn droomkundige herffen,
 Te weeten : dat het volk eens Vorsts gewapent sterk
 Uitroejen zou de Stad, het volk, en d'heil'ghe Kerk,
 En schorssen 't off'ren, en zyn valsche Godsdienst slighen
 Daer booven d'Arke 't goud des Cherubs plagh te lighen :
 Ghelyk Messias ook gespelt heeft zoo perfect,
 Als hy de stralen van zyn Godheid hielt bedekt,
 En van d'Olyfbergh zagh het heir de Stad verrassen,
 Den Tempel branden, en't verwoede Roome plassen,
 En met d'hoefysers van haer henghsten staen in't bloed.
 Wie niet halstarrigh blyft kan hier door in't gemoed
 Zigh ook verzeek'ren, dat nae aller Heil'gen wenschen
 Verscheenen is den Held en Heiland aller menschen,
 De Silo groot van maght : vermits men ziet ontruikt
 Den Jooden haren staf, en haren Staet verdrukt,
 Jae tot den grond vernielt : gelyk zulx elk gegeeven
 Is tot een teeken van d'Oudvader zat van leeven,
 Die God zoo langh aen zyn beloften hielt verschuldt
 Tot dat hy Juda zagh ontsceptert, en onthult
 Van zynen hoofdband, en ontkleed van zyn gewaden,
 En't volk Gods d'aerdsche weelde, en heerlykheid versmaden,
 Zoo haest als het vernam, hoe Davids Godes zoon
 Om leegh afbreeken liet den weereldlyken throon,
 Een ongeachte prael, indienze wierd geleeken
 By 's Heemels glori, daer hy zit om uit te steeken
 Verr' booven al de praght der Kooningen, die oit
 Hier lagen ooverhoop, en voghten haer beroit.
 Wat Christen isser, die nu vo'en zal zyn gedaghten
 Met zulke verkens draf, en op een Heiland waghten

Die aerdsche kroonen stroit ? die throonen bout in't slyk :
 Die nauw bepaelt is met een engh verganghlyke ryk :
 Die pronkt met staven die inwendigh vast verrotten :
 Die purper draeght dat opgeknaeght word vande motten,
 Dat zynen glans vergeet, en haest zyn luister derft :
 Ghy huisgenooten Gods, die hier beneeden zwerft ,
 Gewisselyk, al waer uw erf het Ryk van Meeden ,
 Schoon Persen waer u leen, en Nimrots groote sceeden
 Uw loth, schoon of al 't ooft voor u op 't aenzicht viel :
 'T waer nogh een kranke troost verworven voor de ziel :
 Al blonk uw lichaem als een Zon, die zat van stralen
 Op haren middagh bralt, eer zy gaet needer dalen :
 Wat moghtet baten, als een langh gevreesde doot
 Op't onverzienst' voor u deeze aerdsche glori sloop.
 Laet dan de dwazen gaen brageeren en hoogh roemen
 In dingen, die sleghts zyn verwelkelyke bloemen :
 Vlieght ghy uit d'ydeldheid nae booven van bene'en :
 Klimt op daer Jesus word van d'Eng'len aengebe'en :
 Daer 't heirschaer nimmer moe, met juichen, en met springen
 Droomt nergens anders af als van hem lof te zingen :
 Daer d'Ouderlingen op haer herpen kunstigh slaen :
 Daer alle tortzen, daer de sterren, Zon, en Maen,
 Zyn enkel duisternis, ten opzien van den geenen
 Die 't end' loos Rond vervuld, en niet laet onbescheenen :
 Daer 't nieuw Jerusalem heeft gants een ander schyn :
 Daer al de straten goud, de poorten peerlen zyn :
 Daer 's Dryheids Majesteit verstrekt aen alle kanten
 Der Heemel-lieden Kerk: daer alle diamanten
 Verliezen haren glans: daer God zich maakt gemeen ,
 En duizendt jaren zyn als onzer daagen een.
 Wie zal nu twyff'len dat de wet met al haer seeften,
 'T wierooken, 't slaghten, en 't opofferen der beesten ,
 De reinigingen, en wat dienst daer meer aen kleeft :
 Is donkerheid, by 't geen dat schoonder luister heeft ?

68
 Wie zal de schaduwen omhelzen voor de waerheit ?
 Of kiezen Moses glans voor Christus gulde klaerheit ?
 Die blonk op Thabor van zyn voorhoofd als een zon :
 Wie Levi aenzien voor den tweeden Aäron ?
 Die in een schoonder Koor gaet storten zyn gebeden
 Als oit Hooghpriester, die hier wierookte beneeden
 In 't heilighdom, dat nu gebrooken en geschend
 Elk raed dat hy 't gemoed nae 's Heemels kerken wend :
 Van derwaerts Jesus 't mann' laet reegenen by vlagen,
 Veel zoeter als de broon die op de tafel lagen
 Voor 't Priesterlyk geslaght : van derwaerts elk bereit
 Is spyze die de ziel toebrengh onsterflykheidt.
 O Bruit van mynen Vorst, verkoorenc Gemcente,
 Keert vry uw aengezicht van 't vlamigh borstgesteente,
 Daer uwen Phenix me' gingh brallen eens om 't jaer,
 Als ofhy niet meer mensch, maer gants vergoodet waer :
 Die glanssen zyn gebluscht waerom ghy stond verwondert,
 Die diensten hebben uit : ziet Levi eens geplondert
 Zoo naekt staen zonder kleet, en treuren om den schat,
 En 't goud, dat Israëel zyn Kerk geheiligh had.
 Zoo ghy een Priester zoekt versmaed dit driftigh Eyland,
 Gaet nae de sterren toe, daer vindy uwen Heiland,
 Niet opgesmukt met zyde, of wormgespinsel, neen,
 Zyn kleet is enkel licht van booven tot bene'en.
 Ziet wat een ronde kringh van louter vlam, en stralen
 Omzweeft zyn Majesteit. ey ziet eens needer dalen
 De zoete Cherubyns, en Seraphynen om
 't Schoon aenschyn door te zien van 's Heemels Bruidegom :
 Zy lonkken lodderlyk, en blyven op hem staren :
 Volghet haren voorgangh : laet de doode Priesters varen,
 En rusten in het graf : leent niet meer Moses mond
 Maer Christus lippen 't oor : omhelst het nieuw Verbond.
 Vermengt geen goud met lood. waerdeert het beeld geringer
 Als 't leeven daer 't op heeft gewezen met de vinger.

Die treurspel dat hier is gespeelt zoo bloedigh langh,
 En nu beslooten met der looden ondergang,
 U Gods rechtveerdigheid en strengheid uit gaet drukken,
 Die wraeke neemt van 't quaed, en alle booze stukken,
 En tot waerschouwingh van een ygelyk persoon
 Stelt als een baekken dit verdelght geslacht ten toon:
 Gelyk de Rechters op het galgeveld de boeven,
 Die oovergeeven vaek haer Ouwderen bedroeven,
 Iac een geheele Stad: brandstighters, en verra'ers,
 Straetschenders, dieven, en vervloekte moordenaers,
 Met knodze, vuur, en stael, met koorden en met stroppen,
 Raeybracken, worgen, slaen, ophangen, branden, koppen,
 En weegen op de straf nae elx begangen seit:
 De plaetze van 't gereght geeft een afgryfkykheid
 Den reizigers, wanneer zy palen, raden, galgen,
 En kruissen zien van verr', die haer het hert doen walgen
 Van d'eisselyke stank, en 't aenzicht al verschrikt
 Afwenden van 't geboeft', dat d'oogen uitgepikt
 En halfgegeten, spyst den Kracyen en den Raven,
 En d'Arenden, die in haer ingewand begraven
 't Verschrookte menschen vleesch, verdort en zwert gebracn,
 Een vette buit waer op dees Dieren leedigh gaen.
 De Joon van misdaed in haer knagende gewecten
 Vaek wierden oovertuight, wanneer zy Gods Propheeten
 Verpletterden met steen, en blixemden haer 't hoofd.
 Maer ogh! hoe was dat volk van 't Heemels licht berooft,
 Als zy ophoopten nogh d'afgryffelyke zonden,
 En 't onbesmette Lam zoo bits nae 't leeven stonden:
 Hoe was al 't hellsche Spook ontkeetent op die dagh,
 Als God zyn lieffte Zoon zoo bloedigh sterven zagh:
 Die strengh gebonden, en geslagen, en bespoogen,
 Gerukt wierd, en geplukt, geslecept, en voortgetoogen:
 Die naekt ten toon gestelt eens yeders gaepsfel was:
 Doen 't al *kruist kruist hem, riep, en lost ons Barrabas,*

HIERUSALEM VERWOEST.

70
 Zyn bloed zy op ons brein : doen hy van schreyen moede
 Zyn borst gemarmert, en gestreept zaghe van de roede :
 Doen hy in 't Richthuis droegh het purper tot zyn hoon :
 Gesceptert met een riet, gemytert met een kroon
 Van scherpe doornen, die het Kryghsvolk om zyn herffen
 Gingh vleghten, en verwoed om zyn hoofdslapen perffen,
 Dat een slagheegen van rood druppelen al meer
 Droop langs zyn voorhoofd, en zyn heiligh aenschyn ne'er :
 Aldus mismaekt, most hy met pynelyke gangen
 Thout dragen daermen hem gespalkt kortse aen zou hangen :
 O wreedheidt ongehoord ! zoo wierd hy als een guit
 Gedoemt ten galgenbergh, en most ter poorten uit.
 Hem volghde een droeve Rey van Vrouwen, en van Maegden,
 Die gaende sloegen voor haer borsten, en beklaeghden
 Den heiligen Propheet, die door de gansche Stad
 Veel krankken oon artzny van 't bed geholpen had.
 Indien noch 't loos gebroed zyn straf had willen keeren,
 Zy wierd hun klaer gespeld zelf van de mond des Heeren,
 Die zich omwende, en riep : helaes ! bedrukte Rey,
 Wat weendy oover my, maekt eer een veldgeschrey,
 En uwen val beklaeght : want ziet ik zie genacken
 De fakkel die uw Stad verbranden zal en blaeken :
 Dan zalmen roepen : o gelukkigh is die geen,
 Die noit onnoozel vrucht zaghe hangen aen haer speen :
 O drymael zaligh die noit blyde moeder waren,
 Diens buiken nimmer zyn geslonkken nae het baren.
 Zoo spreekende, genackte hy 't Heidensche Gericht,
 'T vervloekte Golgotha dat wit van scheidels light.
 Hier most hy naekt aen 't hout gehecht, te schendigh lyden
 Twee Moorders, die hy zaghe gekruift op beide zyden :
 Hier wierp de Kryghs-Knecht om zyn kleederen het loth :
 Hier bad hy voor zyn beuls, en wierd van nieuws bespot :
 Met galle en eek gelaest. hier zaghe hy 't handenwringen
 Zyns Moeders, en een zweerd haer droeve ziel doordringen :

Hier

Hier schreide hy : *God waerom verlaet ghy uwen Zoon!* (thron; 21)
 Dat zynen moordschreeuw klonk in 's Heemels hooghsten
 Wy zagen hem terftond den lesten doodsnak geeven,
 En droegen flux zyn ziel in 't vroolyk eeuwigh leeven,
 In 't lieflyk Paradys van derwaerts zaghe ne'er,
 En zagh 't verlaten vleesch doorsteeken met een speer :
 De Zonne gaen te rugh : de sierlyke tapyten,
 Des Tempels scheuren, en van zelf aen stukken ryten :
 Het aerdryk zidd'ren, en de Dood haer yf'ren staf
 Verworpen, als de doon opkecken uit het graf.
 O Christen Schare laet zyn droevigh lyden breeken
 Uw steenen hert, en denkt of God om zich te wrecken
 Van 't goddeloos geslaght niet dobbel oorzaek heeft,
 Wanneer 't zyn goedheid zoo ondankbaer wederstreeft :
 Dus spiegelt u, en vreeft, eer ghy me' word verftooten :
 Want heeft hy niet verschoont naturelyke looten,
 Veel minder ongequetst die van zyn blixems blyft,
 Die teegen de natuur den boom is ingelyft :
 Of zydy Jacobs zaed, zoekt geen roem te halen
 Voor God, om dat uw stam van Abram komt te dalen :
 Om dat ghy zyt besne'en : nogh steunt niet op de Wet :
 Maer door 't geloove uw hoope op Jesus Christus zet.
 In dees verftooringe, en beschreyelyke ellende,
 Als in een tafereel, ook aller dingen ende
 Word leevende afgemaect, en naect gestelt ten toon,
 Dat niets blinkt hier bene'en zoo heerlyk, nogh zoo schoon,
 Zoo sterk, zoo groot, zoo trotz, zoo praghtig, nogh zoo heiligh,
 Dat voor een snel verderf zich kan beschutten veiligh.
 Ziet vry Jerusalem eens met opmerken aen :
 Ghy ziet de weereld met haer vesten ondergaen,
 En niets geschapen dat in eeuwigheid zal duuren.
 Laet alle Steeden prat, en stout zyn op haer muuren,
 Waghttoornen, poorten, en bolwerken Heemelhoogh,
 Valbruggen, yzerwerk, en grachten nimmer droogh :

HIERUSALEM VERWOEST.

72
 Wat magh het baten, als de jonghste dagh der dagen
 Komt steuren 's weerelds Feest met alderhande plagen?
 Als God zigh rust ten sryd, en datmen 't Christendom
 Als in slaghoorde vind tweespaltigh staen alom,
 Ryk teegen Ryk gekant, en dat d'hoofdstoffen stuiten
 Nature in haren loop, en gaen haer ampt te buiten?
 Wanneer d'onzuiv're loecht een snelle pest verwekt,
 Het Kerkhof mest, en 't land alsins met dooden dekt?
 Wanneer de Zee verlaet haer palen niet om temmen,
 Te lande berst, en bricscht, en op de baren zwemmen
 De menschen doet, en 't vee? wanneer het aerdryk beeft,
 En uit den afgrond loit, en een gehuil opgeeft,
 En hooge Klippen scheurt, en ooverstulpt met Rotzen
 De Ste'en, die hangende aen 't gebergte elk wilden trotzen?
 Wanneer den Heemel derst zyn blinkende gestalt,
 Zyn Sterren stroit, de Maen haer zilv're pruik ontvalt,
 De Zon zyn gouden huive, en dat met groot vergrammen
 Den Æther uitberst, en de weereldsteld in vlammen?
 Dan zal de Reye der Aertz Eng'len dalen af,
 En met bazuingeklangh verwekken uit het graf,
 En dagen voor 't gericht de dooden lange ontslapen,
 En zamelen 't gebeent': de baren zullen gapen,
 En braecken lyven uit die schuurden haren grond,
 En die verzwolgen zyn van visschen groot van mond.
 Het aerdryk zal zyn doen, de Zee haer lyken geeven,
 En Adam al zyn zaed zien voor hem staen, en leewen.
 De Cēsars zullen uit haer tomben heemelwaert
 Een grooter Cēsar zien, en vluchten al vervaert
 Voor zyn strengh aengezicht de Vorsten eislyk huilen:
 Ach bergen valt op ons! versteekt ons helsche kuilen!
 Ons scepters hebben uit, ons glori heeft gedaen:
 Wat vierfchaer spantmen hier: wie kan voor hem bestaen.
 't Geslacht der Iooden met verwonderingh zal spreekē:
 Dit 's hy wiens zyde met een yzer wierd doorstecken:

Dit is hy die betrad de dorpels van ons huis,
 En hingh op Golgotha gedoemt, en storf aen 't Kruis:
 Waer bergen wy ons ziele! het dun getal der vroomen,
 Dat Christus door 't geloove heeft vrolyk aengenoomen,
 En 's weerelds pracht versmaed, en had om zynen Naem
 Nogh schat, nogh borgerfchap, nogh staet, nogh lof, nogh faem,
 Maer ramp, en teegenfpoed: ja wierd vack vander eerden
 Verdelght van felle beuls met koorden, vuur, en zweerden:
 Dat Christen hoopken zal ter rechterhand vooraen
 Geplaetft zyn lichten blyde op zynen Heiland slaen,
 En vliegen Heemelwaert nae booven, als 't zal hooren
 Die vreughdenryke Stem: *Komt hier myn uirverkooren:*
 En met een Feeftgewaed omgord van enkel Zon
 Verzellen gaen om hoogh den tweeden Salomon:
 Die om elk nae verdient zyn vonnis uit te meeten,
 Is op geen Stoel van goud, en elpenbeen gezeeten,
 Maer inde wolken bralt, met grooter Majesteit
 Als Efaïas zagh voorheen Gods heerlykheidt:
 Bralt zegge ik op een Throon, die vande Serapphyten
 Gedragen, niet en doet als blixemen en schynen,
 En werpen strael op strael. ziet hoe verbaest voor hem
 De Goddelooze vli' en dees donderende Stem:
Vervloekte gaet van my! 't berouw komt hiet te spade:
 Geen aflaet geeftmen hier: hier schenkt God geen genade:
 Ziet hoe al 't Helfche Spook met zeldzaem gekrijoel
 Met zynen pekftok stouwt de Zielen inden Poel.
 Ziet hoe Beëlzebub zyn kerkers en zyn hoolen
 Met zwavel propt, en met onleffchelyke koolen,
 En pynt de naekten met een endelooze dood:
 Terwyl de Christen Rey in Abrams zachte schoot
 Gewenschte rust geniet, en inden Paradyze
 't Verborgen Manna smaekt, en nut der Eng'len spyze.
 Ghy Bondgenooten Gods gaet in door d'enge poort
 Nae deeze Bruilofis Feeft, en blyfchap noit gehoort,

229171-IV
79
HIERUSALEM VERWOEST.

En met uw voorbeeld, en oprechtheid wilt nooden
Tot uw gemeenschap steeds het ooverschot der Jooden :
Dat nae veel zwarighe'en, nae veel geleeden smaed
Den Zoon zal kussen, en de Goddelyke raed
Gehoorzaam zyn, nae dat 't getal vervult zal weezen
Der Heidenen, die God en 's weerelds Heiland vreezen.

Simeo. Lof zy Jehova die ons wormkens vrund'lyk is,
En toont den ryken schat van zyn geheimenis .
Die zynen Engel zend uit 's Heemels hooge kerken,
Om ons t'onsluiten wat wy hebben aen te merken
In Jacobs droeven val, en jammerlyke ellend.
Myn Christenen, dit in uws herten tafel prent :
Aenmerkt Gods strengheidt aen de geen die hem veraghten,
Zyn groote goedigheit aen al die op hem waghten.

E Y N D E.

